

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BEŞİNCİ BÖLÜM

AYOUB VE DİĞERLERİ/FRANSA KARARI

(Başvuru No. 77400/14 ve diğer 2 başvuru-
bk. ekli liste)

KARAR

Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında 11. maddesi • Dernek kurma hakkı • Aşırı sağcı paramiliter bir derneğin, üyeleri tarafından işlenen şiddet ve kamu düzenini bozucu davranışlar sebebiyle kapatılması • Olay ve olguların hukuki nitelendirmesinin dikkatli bir şekilde denetlenmesi • Şiddeti teşvik etme durumunda daha geniş takdir yetkisi • Kamu düzenini bozucu davranışların mümkün olduğunca etkili bir şekilde önlenmesi için kapatma kararının gerekliliği

Sözleşme'nin 17 + 11. maddeleri • Hakkın kötüye kullanımının yasaklanması • Irkçı ve anti-Semitik paramiliter öğretilerden gelen aşırı sağcı derneklerin kapatılması

STRAZBURG

8 Ekim 2020

KESİNLEŞME TARİHİ:

08/01/2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşmiştir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2023. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir

Ayoub ve diğerleri/Fransa davasında,

Başkan

Siofra O’Leary,

Hâkimler

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Ganna Yudkivska,

Mārtiņš Mits,

Latif Hüseyinov,

Lado Chanturia,

Jean-Marie Delarue (*ad hoc hâkim*),

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Victor Soloveytchik’in katılımıyla, Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Beşinci Bölüm),

Fransa Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, yine bu ülkenin vatandaşları olan üç kişinin Serge Ayoub, Yvan Benedetti ve Alexandre Gabriac (“başvuranlar”) ile “*L’Œuvre Française*” (*Fransız Emek*) ve “*Jeunesses nationalistes*” (*Milliyetçi Gençlik*) isimli iki derneğin, ekli çizelgede belirtilen tarihlerde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuruları (no. 77400/14, 34532/15 ve 34550/15) ve

Tarafların sundukları görüşleri,

Sözleşme’nin 10 ve 11. maddelerine ilişkin şikâyetlerin, 16 Haziran 2016 tarihinde Hükümete bildirilmiş ve başvurunun geri kalan kısmının, Mahkeme İç Tüzüğü’nün 54. maddesinin 3. fıkrası uyarınca kabul edilemez olduğuna karar verilmiş olduğunu,

Daire Başkanı, Mahkeme nezdinde Fransa’yı temsilen seçilen Hâkim Guyomar’ın, davadan çekilerek (Mahkeme İç Tüzüğü 28. madde), yerine *ad hoc* hâkim sıfatıyla (Mahkeme İç Tüzüğü 29 § 1 b)) Jean-Marie Delarue’nün tayin edilmesine karar verdiğini dikkate alarak,

8 Eylül 2020 tarihinde gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvurular, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri açısından, fiili bir gruplaşmanın ve aşırı sağ harekete dâhil olan iki derneğin Cumhurbaşkanı kararnameleriyle verilen idari kapatma kararlarıyla ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran Ayoub, 1964 doğumludur ve Soissons'da (Fransa) ikamet etmektedir. Başvuran, kapatma kararından önce “*Troisième Voie*” (Üçüncü Yol) isimli derneği ve bu Derneğin “Devrimci Milliyetçi Gençlik” (“DMG”) adlı asayiş birimini yönetmekteydi. Başvuran Benedetti, 1965 doğumludur ve Paris'te ikamet etmektedir. Başvuran Gabriac, 1990 doğumludur ve Meylan'da ikamet etmektedir. Başvuran dernekler, 1968 ve 1991 yıllarında kurulmuşlardır. Benedetti ve Gabriac, kapatılmadan önce bu derneklerin başkanlığını yapmıştır.

3. Fransız Hükümeti (“Hükümet”), Mahkeme önünde kendi görevlisi Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı Hukuk İşleri Müdürü F. Alabrune tarafından temsil edilmiştir.

I. DAVALARIN BAĞLAMI

4. Başvuran Serge Ayoub tarafından yönetilen dernek “*Troisième Voie*” (başvuru no. 77400/14) ve başvuran dernekler “*L'Œuvre Française*” ve “*Jeunesses nationalistes*” (başvuru no. 34532/15 ve 34550/15), muharebe grupları ve özel milisler hakkında 10 Ocak 1936 tarihli Kanun'un hükümlerinden kaynaklanan İç Güvenlik Kanunu'nun (bundan sonra metinde “İGK” olarak anılacaktır) L.212-1 maddesine dayanılarak kapatılmıştır (aşağıdaki 43. paragraf). Bu kapatma kararları, anti-faşist olduğu söylenen harekete mensup olan Siyaset Bilimi Bölümünde öğrenci olan on sekiz yaşındaki C.M. isimli bir gencin 5 Haziran 2013 tarihinde vefat etmesinin

ardından, 2013 yılının Temmuz ayında verilmiştir. Bu genç adam, dazlak sempatanları ve/veya “*Troisième Voie*” ve bu Derneğin asayiş birimi “DMG” (*Devrimci Milliyetçi Gençlik*) üyeleri ile karşıtları arasında çıkan bir kavgada yaşamını yitirmiştir. Başvuran dernekler ve başvuranlar tarafından kapatma kararlarının iptali istemiyle ilk ve son tahlilde yetkili merci olarak Danıştaya yapılan başvurular, aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

5. 2013 yılının Haziran ve Eylül aylarında, taksirle ölüme sebep olarak kasıtlı şiddet eylemi işlediği gerekçesiyle birçok kişi hakkında soruşturma başlatılmıştır. İlgililerin, kavgadan hemen sonra başvuran Serge Ayoub’un barı olan lokalde buluşmak üzere olay yerinden kaçtığı (aşağıdaki 13 ve 17. paragraflar), kavgadan önce ve sonra tüm gece boyunca telefon görüşmesi yaptıkları tespit edilmiştir.

6. Paris Ağır Ceza Mahkemesi, 14 Eylül 2018 tarihinde, “*Troisième Voie*” Derneğinin üyesi ve/veya sempatanı olan iki kişiyi, C.M.nin taksirle ölümüne sebep olarak, birlikte kasıtlı ve silahlı şiddet eylemi işledikleri gerekçesiyle on bir yıl ve yedi yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir. Mahkemeye son olarak bilgilerin verildiği tarihte, ceza davası Ağır Ceza Mahkemesi önünde halen derdesttir.

II. 77400/14 NO.LU BAŞVURU

7. Başvuran S. Ayoub, amacı “devrimci milliyetçi ideolojinin desteklenmesi” olan, 3 Temmuz 1991 tarihinde kurulan “*Troisième Voie*” Derneğinin başkanı ve fiili bir gruplaşma hareketi olan “DMG” biriminin sorumlusudur.

8. C.M.nin ölümünün ardından (yukarıdaki 4. paragraf), 6 Haziran 2013 tarihinde, dönemin İçişleri Bakanı, birçok medya kuruluşunda, bu cinayetin merkezinde aşırı sağcı bir grubun bulunduğunu beyan etmiştir. Başbakan, 7 Haziran 2013 tarihinde, Senato’da, adli makamlardan ve polis memurlarından, “Cumhuriyet’e ve Fransa’ya zarar veren Nazilerden

esinlenen bu faşist hareketleri, hukuk temelinde ve demokratik şekilde parçalara ayırmaya imkân veren tüm imkânların araştırılmasını” istediğini belirtmiştir. Başbakan, 8 Haziran 2013 tarihinde, İçişleri Bakanından, C.M.nin yaşamını yitirdiği kavgadan daha eski ve “daha geniş” unsurlara dayanarak, DMG’nin kapatılması için “ivedilikle bir soruşturma açılmasını” talep ettiğini beyan etmiştir. Başbakan, 11 Haziran 2013 tarihinde “*Troisième Voie*” Derneği için de benzer bir soruşturma açılacağını belirtmiştir.

9. Başvuran, 11 Haziran 2013 tarihli bir yazıyla, Hükümetin, İGK’nin L.212-1 maddesinin 2 ve 6. fıkralarına dayanarak, başkanı olduğu derneğin ve DMG’nin kapatılmasına yönelik işlemleri başlattığından haberdar edilmiştir (aşağıdaki 43. paragraf). Başvuran on gün içerisinde görüş sunmaya davet edilmiştir.

10. Başvuran, 18 Haziran 2013 tarihli yazıyla, İçişleri Bakanlığına, DMG’nin “*Troisième Voie*” Derneğinin “onuru için” kendi kendini feshettiğini bildirmiş ve fesih duyurusunu yayınlanması için *Paris İlanları* (*Affiches parisiennes*) gazetesine iletmıştır.

11. İçişleri Bakanlığı, 2 Temmuz 2013 tarihli yazıyla, başvurana, Hükümetin kapatma kararı hakkında soruşturma yürüteceğini belirtmiştir. İçişleri Bakanlığı, “*Troisième Voie*” Derneğinin faaliyetlerini sürdürmeye fiilen devam ettiğini (İnternet sitesinin 21 Haziran 2013 tarihine kadar güncellenmiş olması, 23 ve 25 Haziran 2013 tarihinde düzenlenen konferanslar, 182 üyesi bulunan Facebook hesabının kullanımı) ve dolayısıyla aynı faaliyetleri sürdüren fiili bir gruplaşmanın varlığının tespit edildiğini ileri sürmüştür. İçişleri Bakanlığı, tüm fiili gruplaşmaların zorunlu olarak gayri resmi niteliği ve kapatma duyurusunun çok yakın bir tarihte yapıldığı göz önüne alındığında, bu durumun, kapatma kararının faaliyetlerinin sona erdirilmesini sağlamaması sebebiyle DMG için de geçerli olduğu kanaatine varmıştır. Bakanlık, dernek sekreterinin, DMG’nin mülklerinin, eski bir üyesinin başkanlık ettiği “İşçi Sınıfı Kahramanları” Derneğine devredilmesine yönelik talebinin, “feshettiklerini ilan ettikleri

Derneğin ve gruplaşmanın faaliyetlerinin başka şekillerde devam edeceğini” gösterdiğini belirtmiştir. Bakanlık, başvurana, ek görüşlerini sunması için kendisine sekiz gün süre verildiğini belirtmiştir.

12. Başvuran, 5 Temmuz 2013 tarihli görüşlerinde, Derneğin faaliyetlerine devam ettiği iddiasına itiraz etmiştir. Başvuran, İnternet sitesinin, 21 Haziran 2013 tarihinden itibaren etkin olarak kapalı olduğunu, 25 Haziran tarihli konferansın feshetme kararının medya kuruluşlarına bildirilmesi için düzenlendiğini ve 23 Haziran tarihli konferansın “*Envie de rêver*” (*Hayal Kurma İsteği*) isimli başka bir dernekle ilgili olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, Derneğin yaklaşık 4.000 üyesi olan resmi Facebook hesabının, Haziran ayının sonunda silindiğini ve başka bir hesap açılmadığını belirtmiştir.

13. Cumhurbaşkanı, 12 Temmuz 2013 tarihli kararnameyle, DMG’nin ve “*Troisième Voie*” Derneğinin kapatılmasına karar vermiştir:

“(…) Öncelikle “Devrimci Milliyetçi Gençlik” isimli fiili gruplaşmanın, bazı açılardan askeri bir örgüt gibi birçok kademedan oluşan oldukça hiyerarşik bir örgütlenme ile kurulduğu; örgüte üye olarak katılmak isteyenlerin gizli bir tören sonrasında örgüt şefine mutlak itaat yemini ettiği ve onlara bir “şeref hançeri” verildiği; “Devrimci Milliyetçi Gençlik” üyelerinin kendi aralarında Nazi selamını kullandıkları; yöneticilerinin fiziksel becerilere ve militan güvenilirliğe sahip olan “kararlı, atletik ve tecrübeli” erkekleri üye olarak seçtikleri; bu harekete üye olmak isteyenlerin “renklerini almadan” önce iki yıla kadar uzayabilen “adaylık döneminden” geçmesi gerektiği; üyelerinin çeşitli vesilelerle kamusal alanlarda üniformalı olarak “DMG” rozeti taşıyarak, bayrakları ve “general” olarak nitelendirilen liderlerinin denetimi altında, ayırt edici olarak kartal işareti bulunan üniforma giydikleri; üyelerinin beden eğitimine tabi tutularak, savaşçı yönünü geliştirdikleri ve üniformalarının kollarına “İnan, Savaş, İtaat Et” sloganı bulunan bir bant taktıkları kanaatine varılarak;

İkinci olarak, “*Troisième Voie*” Derneğinin “Fransa’da devrimci milliyetçi ideolojinin bütün yöntemlerle yayılmasını ve yerel federasyon ve grupların koordine olarak eylemlerde bulunmasını” amaçladığı; 2010 yılında bu Derneğin, kendisiyle aynı amaçları taşıyan “Devrimci Milliyetçi Gençlik” fiili gruplaşmasının oluşturulmasıyla yeniden canlandırıldığı; Derneğin başkanı Ayoub’un “*Troisième Voie*” ile aynı lokali

kullanan bu fiili gruplaşmayı da yönettiği; “*Troisième Voie*” Derneğinin İnternet sitesinin “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin bilgilerini yaydığı ve ortak bir ideolojiyi savunduğu açıkça tespit edilmiş bir başlık içerdiği; “Devrimci Milliyetçi Gençlik” üyelerinin “renk alma” töreni sonucunda *kendiliğinden (ipso facto)* “*Troisième Voie*” Derneğinin militanlarına dönüştüğü; “Devrimci Milliyetçi Gençlik” üyelerinin “*Troisième Voie*” Derneğini bütün toplantı ve gösterilerde desteklediği ve bunlara birlikte katıldıkları ve aynı yöneticiyi, aynı lokalleri, aynı İnternet sitesini, aynı ideolojiyi, aynı toplantıları ve militanları paylaşan dernek ve fiili gruplaşmanın yakından iç içe geçtiği ve sadece tek bir varlığı oluşturduğu; diğer taraftan, Ayoub’un, “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin lideri olarak, bu iç içe geçmişlik durumunu 18 Haziran 2013 tarihli yazıyla kabul ettiği kanaatine varılarak;

Son olarak, “*Envie de rêver*” Derneğinin “Lokal” olarak adlandırılan bir dernek barı işlettiği; bu barın, “*Troisième Voie*” Derneğinin iki üyesi, başkanı ve sekreteri tarafından yönetildiği; “*Envie de rêver*” ve “*Troisième Voie*” Derneklerinin genel merkez olarak aynı adresi, yani bu barı beyan ettiği; genel olarak akşam açık olan söz konusu lokalin, “*Troisième Voie*” Derneğinin başkanı ve “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin kurucusu olan Serge Ayoub tarafından yönetilen Paris’in aşırı sağcı kesiminin toplantı noktası olduğu; Serge Ayoub’un, başkan veya sekreter olarak elde edemeyeceği, lokalde alkollü içecek satışına imkân veren ve ruhsatı kişisel olarak edildiği; ilgilinin burada özellikle “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin yeni üyelerinin “renk alma” törenleri sırasında eğlence geceleri düzenlediği; söz konusu lokalin Perşembe günleri, katılımcıların da aynı görüşe sahip olduğu aşırı radikal sağ yanlısı siyasi tematik konferanslar düzenlediği; bu toplantıların sempatizanlara da açık olduğu; konferansların “*Troisième Voie*” Derneğinin İnternet sitesi, Facebook ve Twitter hesaplarından duyurulduğu; [C.M.]’nin ölümünden sonra Serge Ayoub tarafından “*Troisième Voie*” Derneğini ve “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketini savunmak için yapılan 5 Haziran 2013 tarihli basın açıklamasının bu lokalde gerçekleştirildiği; “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin iki üyesinin, “*Troisième Voie*” hareketinin sığınağı olarak değerlendirilen bu yerin kapısında sürekli olarak “bekçilik” yaptığı; “*Envie de rêver*” Derneğinin gerçek faaliyetinin sadece “*Troisième Voie*” Derneğinin ve “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin toplantılarını gerçekleştirmesine yardımcı olmaya değil, aynı zamanda bu hareketlerin, Fransız uyruklu olmayan kişilere karşı nefret ve ayrımcılık propaganda aracını oluşturduğu; başka herhangi bir faaliyeti bulunmayan bu dernek, yasa dışı faaliyetlerinin maddi bir aracını teşkil ettiği bu iki yapının daha geniş kümesiyle birleştiği kanaatine varılarak;

Yukarıda belirtilenlerden, bu üç örgütün oldukça iç içe geçtiği, bütün olarak değerlendirildiğinde, İç Güvenlik Kanunu'nun L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında özel bir milis niteliği teşkil ettiğinin anlaşıldığı kanaatine varılarak;

Diğer taraftan, bu üç oluşumun, Fransız milletine mensup olmamaları ve göçmen statüleri nedeniyle insanlara karşı nefret ve ayrımcılığı kışkırtan bir ideoloji yaydığı; bu ideolojinin, toplantılar düzenlenmesi ve “*Troisième Voie*” Derneğinin İnternet sitesi üzerinden mesajlar yayınlanması suretiyle, açıklandığı ve “düşmanlarının” “yok edilmesi” çağrısında bulunan nefret dolu ve savaşçı bir retoriğe dayandığını; bu ideolojinin diğer taraftan, söz konusu üç derneğin liderlerini içeren birçok şiddet eylemine uzandığı; bu üç oluşumun ayrıca kendi faaliyetleri veya birlikte gerçekleştirdikleri faaliyetlerle, aynı kanunun L.212-1 maddesinin 6. fıkrasının uygulama alanına girdiği ve dolayısıyla bu gerekçe ile kapatılmaları gerektiği kanaatine varılarak;

Her hâlükârda tek gerçek faaliyeti, “*Troisième Voie*” Derneğini ve “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin toplantılarını gerçekleştirmesine yardımcı olmak olan ve yasa dışı faaliyetlerinin maddi bir aracını teşkil ettiği bu iki yapının daha geniş kümesiyle birleştiği “*Envie de rêver*” Derneğinin, diğer ikisinin feshinin bir sonucu olarak feshedilmesi gerektiği kanaatine varılarak;

Bu iki örgüt için öngörülen kapatma kararnamesini ortadan kaldırmayı amaçlayan [kendiliğinden fesihlerin], aslında İGK'nin L.212-1 maddesinin son paragrafında belirtilen suçu işlemeksizin, üyelerinin kamu düzenine aykırı aynı amaçlarla kendilerini yeniden oluşturmalarına izin vermeyi amaçladığı; diğer taraftan, “*Troisième Voie*” Derneğinin sekreterinin, bu Derneğin mülklerinin “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketinin eski bir üyesi tarafından yönetilen ve sekreteri “*Troisième Voie*” Derneğinin eski bir üyesi olan “*Working Class Heroes*” (İşçi Sınıfı Kahramanları) adlı derneğe devredilmesini talep ettiği tespit edilerek;

Daha önce (...) başlatılan fesih işlemlerinin sürdürülmesi gerektiği kanaatine varılarak;

Kamu düzeninin korunmasıyla ilgili bu gerekçelerin tamamı açısından, “*Envie de rêver*” Derneğinin, “*Troisième Voie*” Derneğini ve “Devrimci Milliyetçi Gençlik” hareketini kapsayan fiili gruplaşmanın kapatılması gerektiğine karar verilmiştir.”

14. Başvuran, 18 Temmuz ve 15 Ekim 2013 tarihlerinde kararnamenin iptali istemiyle ve ek bir dilekçe ile Danıştay'a başvurmuştur. Başvuran,

verilen kararın kamu düzeni gereklerini karşılamadığı gerekçesiyle siyasi nitelikli bir karar olduğunu iddia etmiştir. Başvuran, kendi kendilerini kapatma kararı vermelerinin, hukuka uygun olduğunu ve oldukça gereksiz bir hale dönüşen idari kapatma sürecini durdurması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuran, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerini ileri sürerek, bu grupların kapatılmasının, hiçbir zorunlu sosyal ihtiyacı karşılamadığını ve ideolojilerinin, zarar verici veya şok edici olabileceği ileri sürülse de, Mahkeme içtihatları anlamında bir nefret söylemi olduğu şeklinde özümsemeyeceğini savunmuştur. Başvuran son olarak, kararnamede ileri sürülen olaylara ve şikâyetlere itiraz ederek, kapatma kararlarının, İGK'nin L. 212-1 maddesine aykırı olduğunu vurgulamıştır.

15. Başvuran özellikle DMG hakkında yapılan özel milis nitelendirmesini eleştirmiştir. Başvuran, özellikle toplu icra edilen her türlü faaliyette olması gerekenin ötesinde, askeri düzenden ilham alan bir hiyerarşik yapının bulunmadığını, üyelerin asayiş birimi için yürütülen faaliyetlerde gereken bir itaat içerisinde olduklarını, gösterilerin yüzleri açık şekilde yapıldığını, dazlak stiline karşılık gelen askeri olmayan, bir güvenlik şirketinin veya muhafızların üniformalarına daha benzer bir üniforma giydiklerini, üyelerinin fiziksel olarak güçlü olduklarını ancak eğitim kampları veya toplu eğitimlerin düzenlenmediğini, kurumsal dünyada müştereken gerçekleşen bir deneme süresinin bulunduğunu ve son olarak, siyasi partilere benzer bir asayiş birimi bulunduğunu ileri sürmüştür.

Başvuran, “*Troisième Voie*” Derneğinin veya DMG'nin ideolojisinin Nazilerden esinlendiği iddiasına ve yabancı karşıtı her türlü eylemi veya nefret söylemini yalanlamıştır. Başvuran, Göçü durdurmaya elverişli “devrimci milliyetçi” ve “dayanışmacı” bir ideolojiyi ileri sürerek, kendisinin de cumhuriyetçi tutumu sebebiyle aşırı sağ militanların devamlı olarak saldırısına maruz kaldığını iddia ederek, bu ideolojinin ırkçı veya anti-Semitik olmadığını belirtmiştir. Başvuran, bu ideolojinin, yazılarında “Paul Déroulède, Maurice Barrès ve Charles Maurras gibi yazar ve siyasetçilerin

temsil ettiği Fransız milliyetçiliği düşüncesi, Sözleşme ve toplum anlayışı, doğrudan demokrasi, Ulusal Direniş Konseyi'nin ekonomik programı ile özyönetim sosyalizminin bir sentezi olarak" tanıtıldığını eklemiştir. Başvuran son olarak, dernek üyelerine isnat edilebilir fiillerin, İGK'nin L. 212-1 maddesinin uygulama alanına girmediğini ileri sürmüştür.

16. İşçileri Bakanlığı, Danıştay'a sunduğu görüşlerde, Ayoub'un eski bir aşırı sağ militanı ve dazlak kafa lideri olduğunu ve lideri olduğu hareketin esasen dazlak kafalardan oluştuğunu ve bu hareket içerisinde paramiliter bir grup olan DMG'nin kurulduğunu hatırlatmıştır.

17. Bakanlık, ilgilinin başkanı olduğu Derneğin, anti-Amerikan, anti-komünist ve anti-Siyonist devrimci milliyetçi bir örgüt olan, 1985-1990 yıllarında aktif olarak faaliyet yürüten eski bir yapının adını taşıdığını ileri sürmüştür. Bakanlık, bu yapının, sınıf mücadelesine karşı işçi ve burjuva dayanışmasını savunan ve küreselleşmeye düşman olan dayanışmacı bir doktrini savunduğunu belirtmiştir. Bakanlık, dernek karargâhının, radikal aşırı sağın toplantı noktası olan Lokal isimli dernek barı olduğunu belirtmiştir. Bakanlığa göre, "*Troisième Voie*" (Fransa genelinde yirmi beş kuruluş ve çoğunlukla dazlak hareketinden iki yüz elli ila üç yüz kadar aktivist), DMG ve Lokal isimli bu üç oluşum aşağıda belirtilen unsurlara sahiptir:

1) İnternet sitesinde açıklanan, "milliyetçi teorilerini açıkça gösteren ve düşüncelerini paylaştığı neo-naziler tarafından açıkça desteklenen" bir ideoloji;

2) DMG'nin "açıkça itaatini değerini savunan bir örgüt içindeki savaş mantığı" olarak yorumladığı, "İnan, Savaş, İtaat Et" sloganına sahip oldukça hiyerarşik bir yapı; Halka açık alanlarda düzenlenen mitinglerde üniformalı DMG mensuplarının fotoğrafları ibraz edilmiştir. Bakanlık, kararnamede anılan DMG'nin örgütlenme ve işleyişine ek olarak, bu harekete mensup kişilerin, sürekli olarak şiddet eylemlerine, yani ırkçı, homofobik nitelikli veya polise karşı şiddet eylemlerine karıştığını ve genç neo-Nazi dazlakları

tarafından kışkırtılarak kavgalara karıştığını belirtmiştir. Bakanlık ayrıca, başvuranın “*Troisième Voie*” Derneğinin İnternet sitesinde yayımlanan bu deklarasyona atıfta bulunarak, söz konusu eylemleri doğruladığını belirtmiştir:

“ Karşı devrimci milisler olan *Antifas*’ların fiziksel saldırılarına ve polis baskılarına doğrudan sokaklarda karşı koymamız gerekmektedir... Yoldaşlarımızı, her eylemde orada bulunanları asla inkâr etmeyeceğiz... Dazlaklar, dövmeliler hareketimizin gururudur.”

3) “*Troisième Voie*” Derneğinin adresi, konferanslarını düzenlediği yer ve militanlarının toplantı noktası olan, DMG’nin arka bahçesi “*Envie de rêver*” derneği tarafından yönetilen bir *lokal*dir.

18. Bakanlık, istihbarat birimlerinin derneğin ve başkanın faaliyetleri hakkında birçok kaydını dayanak göstermiştir: aşırı sağla bağlantılı konularla ilgili konferanslar, kazara ölen bir milliyetçiyi geleneksel olarak düzenlenen ve 2013 yılında 600 ultra militanı bir araya getiren anma töreni, AB üyesi olmayan yabancılara tanınan oy kullanma hakkını destekleyen milletvekillerini damgalamaya yönelik kampanya ve “Halklar, bir düşman: Herkes emperyalizme karşı toplandı” konusuyla ilgili düzenlenen bir gösteri. Bakanlık “*Troisième Voie*” Derneğiyle ilgili olayları vurgulamak için de aynı belgelere dayanmıştır: radikal şiddet eylemleri, silah taşımaktan yakalanma, barlarda saldırı eylemleri, aşırı sol militanlarla yapılan kavgalar, bir gay barında şiddet eylemi, C.M.ye yapılan ölümcül saldırı.

19. Bakanlık, başvuranın bu yapıları aşağıda belirtilen amaçlarla kullandığını vurgulamıştır:

“Duygusal olarak kötü durumda olan aşırılık yanlısı gençleri ele almak ve siyasi alanda ve sendika alanında yatırım yapmak.” Yine ilgilinin, Mayıs 2010’dan bu yana, Fransız neo-Nazi hareketinden yaklaşık yılda 1000 kişiyi bir araya getiren Jean d’Arc’a saygı duruşu niteliğindeki geleneksel anma törenini Paris’te organize ettiğine dikkat edilmelidir. Diğer taraftan, *Riverol* (2012) röportajında [Fransız aşırı sağcı gazete], Ayoub aşağıdaki hususları kabul etmiştir: “ Bana göre, *Troisième Voie*, bir gösteri, bir

doktrin, bir İnternet sitesi, günlük olarak güncellenen bir bilgilendirme sitesi, bir video üretim evi, Paris'te bir lokal, güçlü bir asayiş grubunun (DMG) yeniden eğitilmesidir... .”

Bakanlık, söz konusu oluşumların kapatılmasının, kamu düzeninin korunması gerekliliğini karşıladığı sonucuna varmıştır:

“ (...) kapatma kararı, aşırı sol bir aktivistin ölümcül bir saldırının kurbanı olmasının ardından aşırı sağ ve aşırı sol aktivistler arasındaki artan çatışmalar sebebiyle ve “herkes için evlilik” bağlamındaki yasa etrafında çıkan tartışma ve çatışmalar dayanak gösterilerek, (...) tarafından yürütülen eylemlerin oluşturduğu gergin ortamda verilmiştir. (...) Dolayısıyla *Troisième Voie*’nın ve DMG’lilerin, geçmişte olduğundan daha fazla, kamu düzeninde ciddi sorunlara yol açma olasılığı yüksektir. ”

20. Başvuran, Danıştay’a cevaben görüşlerini sunmuştur. Başvuran, “*Troisième Voie*” Derneğinin normal siyasi hareket gibi işlediğini yinelemiş ve Bakanlık tarafından kapatma kararına gerekçe gösterilen unsurların tamamına itiraz etmiştir. Başvuran, istihbarat birimlerinin “gerçek değere sahip olmayan ve içeriği yönlendirilmiş” kayıtlarını sorgulamıştır.

21. İçişleri Bakanlığı, 15 Temmuz 2014 tarihinde, Danıştay’a, kamu raportörünün açıkladığının aksine, dava dosyasına eklenen belgelerden, “*Troisième Voie*” Derneği ve DMG’nin ayrımcılığı, nefreti ve şiddeti teşvik eden bir ideolojiyi yayma amacı taşıdığının anlaşıldığını belirttiği bir görüş sunmuştur. İçişleri Bakanlığı, “*Troisième Voie*” Derneğinin ceza hukuku kapsamına girecek bir doktrini alenen yaymamaya özen göstermiş olsa da, “ekli belgelerde yer alan kötülükler listesinde de ne yazık ki açık bir şekilde kanıtlandığı gibi, üyelerini, yabancı uyruklulara veya eşcinsellere yönelik tacizlerden düzenli olarak sorumlu olmaya sevk eden bir ideoloji yürüttüğünü” belirtmiştir.

22. Danıştay, 30 Temmuz 2014 tarihinde başvuruyu reddetmiştir. Danıştay, öncelikle söz konusu kararnamenin, dernek kurma temel hakkını esasen ihlal etmediği, zira İGK’nin L. 212-1 maddesinde öngörülen, bir hâkim denetiminde kapatma ile sonuçlanabilecek kapatma gerekçelerinin,

“bu hükümle amaçlanan dernek ve gruplar tarafından kendisine yapılabilecek başvuruların içerdiği sorunların ciddiyeti dikkate alındığında, kamu düzenini koruma gerekliliğini” karşıladığı kanaatine varmıştır. Danıştay, Hükümetin böylelikle “özgürlüklere saygı ile özgürlüklerin tamamının korunmasını sağlayan kamu düzenini koruma arasında gerekli uzlaşmayı” sağladığını belirtmiştir.

23. Danıştay ardından, aşağıda belirtilen kanaatlere varmıştır:

- İGK’nin L. 212-1 maddesi, hem bu maddede sıralanan durumlara düşen dernek veya gruplaşmaları sonlandırarak hem de yeniden kurulmalarını engelleyerek kamu düzenini korumayı amaçlamaktadır. Yine “*Troisième Voie*” Derneğinin ve DMG’nin kendi kendisini feshetmesinin, bunların fiili gruplaşmalar olarak görülmesini engellemektedir, zira bu oluşumlar, faaliyetlerine derhal son vermemiş ve kapatılan bir derneğin veya bir gruplaşmanın devam ettirilmesi ya da yeniden kurulması durumunda bu hükümle öngörülen cezai yaptırımlardan kurtulmayı amaçlamışlardır;

- İGK’nin L. 212-1 maddesinin 6. fıkrasına dayandırılan kapatma gerekçesi, dosyaya eklenen belgelerin, bu fiili gruplaşmaların faaliyetleriyle ve özellikle de yazıları, beyanları veya toplu eylemleriyle, nefreti, ayrımcılığı ya da şiddeti teşvik ettikleri sonucuna varılmasına imkân vermemesi sebebiyle yasa dışıdır;

- DMG, “İnan, Savaş, İtaat Et” sloganı ile başvuranın etrafında toplanan hiyerarşik örgütlenmesi, üyelerinin “çatışma” durumunda güç kullanımına başvurmak için fiziki yeterlilik kriterlerine göre alınması ve özellikle kamuya açık alanlarda üniformalı ve savaşçı yönlü geçit törenleriyle yaptıkları toplantılar sebebiyle, İGK’nin L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında özel bir milis oluşumu teşkil etmektedir;

- “*Troisième Voie*” Derneği ve DMG mensuplarının özel bir milis hareketinin tamamını oluşturduğu düşünülmelidir. Bu oluşumların üyeleri, örgütleri, işleyişleri ve faaliyetleriyle, oldukça iç içe geçmişlerdir: dosyada yer alan belgeler, onların aynı yöneticileri paylaştıklarını ve aynı amaçları

izlediklerini; DMG mensuplarının, “*Troisième Voie*” Derneği tarafından düzenlenen veya hazırlanan etkinlik ve toplantılarda aktif rol aldıklarını göstermektedir.

- Kararname, Sözleşme’nin 10 ve 11. maddelerini ihlal etmemiştir, zira eleştirilen kapatma kararları, ifade özgürlüğünün kullanımı açısından bir kısıtlama teşkil etse de, söz konusu oluşumların faaliyetlerinden kaynaklanan kamu düzeni ve kamu güvenliği tehditlerinin ciddiyetiyle haklı gösterilmişlerdir;

- “*Troisième Voie*” Derneği ve DMG sempatizanlarının “*Envie de rêver*” Derneğinin lokalinde toplanması, bu eylemin bu derneğin de kapatılmasına ilişkin tedbirle kamu düzenini ihlal olarak nitelendirilmesi için yeterli bir unsur olmadığı gerekçesiyle, kararnamenin “*Envie de rêver*” Derneğinin kapatılmasına ilişkin kısmının iptal edilmesi gerekmektedir. Dosyada yer alan unsurlardan, düzenlenen etkinliklerde *Envie de rêver*” Derneğinin ayrımcılığı, nefreti veya şiddeti teşvik ettiği anlaşılmamaktadır.

III. 34532/15 NO.LU BAŞVURU

24. Başvuran Benedetti, ilgili dönemde, 7 Şubat 1968 tarihinde kurulan, İçişleri Bakanı’nın Fransa’nın en eski aşırı sağ örgütü olarak nitelendirdiği (aşağıdaki 28. paragraf) ve “Fransız Cezayir’i savundukları için cezalandırılan herkesin derhal saygınlığa kavuşturulmasını ve Marksist örgütlerin kapatılmasını ve yasa dışı ilan edilmesini isteyen Fransızları bir araya toplamayı” amaçlayan başvuran “*L’Œuvre Française*” Derneğinin başkanıdır. Bu Derneğin kurucusu aşırı radikal sağcı hareketin başını çeken Pierre Sidos’tur.

Başvuran, 2012 yılında başkan seçilmiştir. Bu Dernek, tespit edilen son değişikliğe göre, artık “Fransızların egemen ulusal devletin iyileştirmesine katkıda bulunmayı, yine dışarıya karşı bağımsız ve içeride tarafsız” olmayı amaçlamaktadır.

Hükümet tarafından iletilen bilgilere göre, “*L’Œuvre Française*” Derneği, başkanlık görevi başvuran tarafından devralınana kadar belirli bir atalet döneminde kalmış, ardından yeniden, “özellikle anti-Semitik ve ırkçı bir çağrışımla kamu propagandası ve bazıları radikal nefreti kışkırtmayı amaçlayan bir dizi sokak girişimiyle gösterilen inkâr edilemez bir dinamizm” kazanmıştır. Yine bu bilgilere göre, Derneğin kapatılmasına dair bir tasarı 2005 yılında incelenmiş, ancak bu bağlamda toplanan unsurlar, sürecin hukuki olarak uygulanmasına imkân vermemiştir. Derneğin, kapatılmasına karar verildiği 2013 yılında birkaç düzine aktivisti bulunmaktaydı.

25. İçişleri Bakanlığı, 28 Haziran 2013 tarihinde, yukarıdaki 8. paragrafta ileri sürüldüğü bağlamda, başvuranı, Hükümetin kendisini kapatmak istediğine dair bilgilendirmiştir.

26. Cumhurbaşkanı, 25 Temmuz 2013 tarihli kararname ile, başvuranın kapatılmasına karar vermiştir:

“*L’Œuvre Française*” Derneğinin, öncelikle insanlığı, beyaz ırkın en tepede yer aldığı ırk hiyerarşileri ile bölerek nefret söylemi geliştirdiği; “*L’Œuvre Française*” Derneğinin, İnternet yayınlarında ve toplantılarında, Fransa’yı göçmen nüfusu tarafından işgal edilmiş olarak tanımlayarak ve hatta “sadece ulusal bir devrimin Fransa’yı onu yok eden asalaklardan temizleyebileceğini” belirterek, Fransa’nın egemenliğini yeniden sağlamak için toplanmaya veya ulusal devrime çağrıda bulunduğu; siyasi Yahudiliğin, Fransa’nın kimliğini yok etmeyi ve Fransız halkının tehlikeye atılmasını hedeflediği fikrine sahip olduğu; “*L’Œuvre Française*” Derneğinin başkanı, “anti-siyonist, anti-Semitik ve anti-Yahudi” olduğunu beyan ettiği; “*L’Œuvre Française*” Derneğinin, Rivarol’de ve İnternet sitesinde, birçok yıldan beri Derneğin üyesi olan ve Ile-de-France bölgesinin yöneticiliğini yapan Ryssen denilen Hervé Ladin ile yine “*L’Œuvre Française*” üyesi olan Fabrice Bourbon tarafından yayınlanan makalelerle, anti-siyonist ve anti-Semitik düşüncelerin yayılmasını teşvik ettiği; diğer taraftan bu kişilerin, bir gruba karşı, belirli bir bölgeden gelmiş olmaları veya oraya ait olmaları sebebiyle ayrımcılığa, nefrete veya şiddete teşvik ettikleri için cezaya mahkûm edildikleri; toplum tarafından anti-Semitik düşünceleriyle tanınan Vincent Reynouard ve Hervé Ladin gibi şahsiyetlerin, özellikle “*L’Œuvre Française*” tarafından düzenlenen forum ve toplantılara katıldıkları; “*L’Œuvre Française*” Derneğinin her yıl, 13 Şubat

1959 tarihinde kapatılan açıkça yabancı düşmanı olan Milliyetçi Parti'yi anma töreni düzenlediği; “*L'Œuvre Française*” Derneğinin, Fransız uyruklu olmamaları, Müslüman veya Yahudi kökenli oldukları ya da inançları nedeniyle belirli şahıs gruplarına karşı, İç Güvenlik Kanunu'nun L. 212-1 maddesinin 6. fıkrası anlamında nefret ve ayrımcılığı teşvik eden bir ideoloji yaydığı tespit edilerek,

İkinci olarak, “*L'Œuvre française*”in, 15 Ağustos 1945 tarihinde Yüksek Adalet Divanı tarafından vatana ihanet ve düşmana istihbarat sağlama suçlamasıyla mahkûm edilen ve ulusal öfke duyulan Philippe Pétain'in ölümünün 60. yıldönümünü andığı; bu vesileyle, “*L'Œuvre française*” üyelerinin, Philippe Pétain'in mezarı etrafında kendi bayraklarının altında, yakın bir düzen içinde, üniforma giyerek toplandıkları; 2011 yılında “*L'Œuvre française*” yaz kampının “Mareşal Pétain'in yüksek figürünün altına” yerleştirildiği ve orada bir nöbet düzenlendiği ve bu sırada “Mareşal Pétain'in hayatı ve eserine” bir müdahale planlandığı; “*L'Œuvre française*” aktivistlerinin, Vichy rejimini model aldıkları ve düşmanla işbirliği yapmaktan hüküm giymiş Charles Maurras'a atıfta bulundukları; “*L'Œuvre française*” gösterilerini korumakla görevli “*Première ligne*” (*Birinci Hat*) olarak adlandırılan asayiş biriminin, Vichy Ulusal Devrimi'ne atıfta bulunarak *francisque*'i (*Frank Baltası*) amblemi olarak kullandığı; Derneğin, 6 Şubat'ı, İnternet sitesinde sunduğu 6 Şubat 2013 tarihli basın açıklamasına göre düşmanla istihbarat suçundan 6 Şubat 1945 tarihinde ölüm cezasına çarptırılan ve “hain De Gaulle'ün emriyle öldürülen Robert Brasillach'ı anmak için “ulusun gündönümü” olarak tanımladığı bir gün olarak kutladığı; inkârcı tezleriyle tanınan Vincent Reynouard'ın, 2009 yılında “*Jeune Nation*” (*Genç Ulus*) kampına katıldığı; böylece “*L'Œuvre française*” Derneğinin [İGK'nin] L. 212-1 maddesinin 5. fıkrası anlamında düşmanla işbirliğini yücelttiği kanaatine varılarak,

Üçüncü olarak, “*L'Œuvre française*”in, “siyasi askerler” yetiştirmek amacıyla bu hareketin kadrolarını ve aktivistlerini bir araya getiren paramiliter, fiziksel ve ideolojik eğitim kampları düzenlediği; bu kamplarda kalabalık kontrol antrenmanları, özel giysilerle atış seansları, boks, savunma ve transmisyon kurslarının verildiği; en çok hak eden orduların ödüllendirildiği ve somut olayda her terfinin, hareketin ideolojik referansından seçilen bir ismi aldığı; “*L'Œuvre française*”in aynı zamanda Derneğin asayiş biriminden sorumlu aktivistler için “*Première ligne*” (*Birinci Hat*) adı verilen eğitim kampları da düzenlediğinin; komando kursunda katılımcıların savunma bastonu, tonfa ve sıkı düzen, kişilerin korunması ve gösterilerin denetlenmesi ve fiziksel durumlarının korunması eğitim alıştırması yaptı; bu koşullar altında, “*L'Œuvre*

française” Derneği’nin, [İGK’nin] L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında özel bir milis veya bir savaş grubu teşkil ettiği tespit edilerek;

Kamu düzenine ilişkin nedenlerle, “*L’Euvre française*” Derneğinin kapatılmasına karar verilmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.”

27. Başvuran, 21 Eylül 2013 tarihinde, kararnamenin iptaline yönelik başvuruda bulunmuştur. Başvuran, amaç ve yöntemlerinin İGK’nın L. 212-1 maddesinin 2, 5 ve 6. fıkraları kapsamına girmediğini ve kapatma tedbirinin Sözleşme’nin 9, 10 ve 11. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, özellikle, Philippe Pétain’in işbirliği politikasını övme suçlamasını reddetmiş ve bunu Vichy rejiminin ekonomik ve sosyal politikasından ve “İş, aile, vatan” sloganından ayırmıştır. Başvuran, kapatma işleminin usulün kötüye kullanılmasını teşkil ettiğini ve başvuran derneğin üyelerinin “herkes için evlilik” olarak bilinen yasaya karşı yapılan gösterilere katılmalarının cezalandırılması yönünde aslında siyasi olan bir kararın alınmasını sağlamak amacıyla gerçeklerin yapay bir şekilde saklandığını eklemiştir.

28. Bakanlık, Danıştaya sunduğu görüşünde, “*L’Euvre française*” Derneğinin en eski aşırı sağcı oluşum olduğunu, işbirlikçilik ve Nazizm sembollerini onurlandığını, Vichy rejimini model aldığını ve Nazi Almanyası veya Franco rejimi ile işbirliği yapmış tanınmış kişilerin inancını sürdürdüğünü hatırlatmıştır. Bakanlık, dayanak olarak, siyasi projesinin özünde yani Pétain’in işbirlikçi rejiminin yeniden güçlendirilmesinde, “Philippe Pétain’in ulusal devrimine açık ve varsayılan bir atıfla ikinci bir ulusal devrimin kurulması” çağrısında bulunmasına yol açan “sürekli bir sorun” olduğu konusunda ısrarcı olmuştur. Bakanlık, bu doktriner önermenin, neredeyse açıkça varsayılan bir antisemitizm ve azıllı işbirlikçilere hürmet geleneğinin izlerini taşıyan bir ideolojinin parçası olduğunu hatırlatmıştır. Bakanlık, Benedetti’nin kendisini “anti-Siyonist, anti-Semitik ve Yahudi karşıtı” olarak tanımladığını ve bunun da 2011 yılında Ulusal Birlik’ten çıkarılmasına yol açtığını hatırlatmıştır.

29. Bakanlık dahası, Dernek tarafından savunulan ve kökenleri veya bir etnik gruba, ulusa veya ırka mensup olmaları nedeniyle bir grup insana karşı nefret ve ayrımcılığı kışkırtan ideolojinin yanı sıra Derneğin iletişim araçlarını (İnternet sitesi, *Rivarol* dergisinde ayrımcılık ve ırkçı nefreti kışkırtmaktan hüküm giymiş ve biri Holokost inkârının önde gelen isimlerinden biri olan yazarlar tarafından yayımlanan makalelere atıflar) detaylandırmıştır.

30. Bakanlık, Benedetti ve Derneğin militanlarının şiddet içeren “üçüncü sayfa haberleri” bölümünde sık sık yer alması nedeniyle bu ideolojinin yüksek düzeyde saldırgan kavgalara da dönüştüğünü belirtmiştir. Bakanlık, en sembolik olayların arasında 1995 yılında Seine nehrine itilen ve boğulan Faslı B.B.ye yönelik ölümcül saldırıya katıldıklarını hatırlatmıştır. Bakanlık ayrıca, 2011 ve 2013 yılları arasında ırkçı amaçlı ve “herkes için evlilik” karşıtı gösteriler sırasında meydana gelen on üç şiddet olayına da atıfta bulunmuştur.

Bakanlık, ırkçı amaçlı olaylara ilişkin olarak, özellikle, yasaklanmış olsa da, “*Souchiens* isyanı” (Fransa kökenli Fransızlar) olarak bilinen ve aralarında başvuranın da bulunduğu elli sekiz militanın silah taşımak, şiddet uygulamak ve isyana teşvik etmek suçlarından tutuklanmasına yol açan bir gösteriye veya Hükümetin ve “kipalı Bakan Manuel Valls’ın polisinin” kınandığı ve başvuranın kalabalığa karışması ve isyana katılması nedeniyle gözaltına alınmasıyla sonuçlanan yasaklı “*Maîtres chez nous*” (*Evimizdeki efendiler*) (gösterisinin düzenlenmesine ve hatta bir cami inşaatına karşı “kov onları” temasıyla düzenlenen bir gösteriye atıfta bulunmuştur.

Bakanlık, ikinciye örnek olarak, Civitas Derneği (siyasi bir parti haline gelen köktendinci bir Katolik hareket) tarafından düzenlenen “herkes için evlilik” karşıtı gösteriler sırasında gerçekleştirilen Femen tarafından yapılan ve yedi militanın bir toplantıda kasıtlı şiddet uygulamaktan tutuklanmasına yol açan saldırı ve bu olay sırasında atılan sloganlar gibi bir dizi şiddet

eylemine sıralamıştır. Söz konusu sloganlar şu şekildedir: “mavi, beyaz, kırmızı, Fransızların Fransası”, “katil İsrail, suç ortağı Amerika”.

Bakanlık, söz konusu ideolojinin “Fransız ulusundan olmayan kişiler olarak hedef alınan düşmanlarının yok edilmesi çağrısında bulunan nefret dolu ve savaşçı bir retoriğe” dayandığı sonucuna varmıştır.

31. Bakanlık, son olarak, dayanak olarak fotoğraflar ve belgeler sunarak, 2009 yılında itibaren başvuranın yönettiği bir hareket olan “*Jeune Nation*” tarafından her yıl düzenlenen kampları detaylandırarak Derneğin özel bir milis niteliği taşıdığını eklemiştir: Renklerin yükseltildiği, madalyaların verildiği ve bazen çok genç militanların üniforma (bere, Frankist harekete - üyelerine “Mavi Gömlekliler” denilen işbirlikçi bir parti - atıfta bulunan mavi gömlek, siyah pantolon, bot, “bomber” tipi ceket) giyerek sıkı bir düzen oluşturdıkları, silah kullanmayı ve savaş tekniklerini öğrendikleri gözlenen paramiliter bir yönü olan eğitimidir. Kamplarda, yaşları dört ile on dört arasında değişen küçük çocuklar için özel olarak “Hoplit” (Antik Yunan dönemi piyade askerlerine atfen) adı verilen bir grup oluşturulmuştur.

32. Başvuran, Danıştaya cevap görüşlerini sunmuştur. Başvuran, özellikle siyasi egemenliğin siyasi bir kavram olduğunu ve Siyonizm’in BM tarafından ırkçılığın bir türü olarak cezalandırılan siyasi bir tutum olduğunu vurgulayarak bakanlığın konuyu karıştırdığını ileri sürmüş ve nefret suçlamalarını yalanlamıştır. Başvuran ayrıca, Bakanlık tarafından tanımlanan şiddet eylemlerini ve kendisinin ve başvuran Derneğin aşırı sağ yanlısı kişilerle olan bağlantılarını reddetmiş veya değiştirmiştir.

33. Danıştay, 30 Aralık 2014 tarihli bir kararla başvuruyu reddetmiştir. Danıştay, Hükümetin haklı olarak “*L’Œuvre française*” Derneğinin düşmanla işbirliğini övme amacına sahip olarak değerlendirilmesi gerektiğine karar verdiğini ve başvuranın sadece gerçekliğine itiraz etmesi nedeniyle, dernek tarafından kabul edilen unsurların İGK’nın L. 212-1 maddesinin 5. fıkrasında öngörülen olguların varlığını tanımladığını değerlendirmiştir. Danıştay, bazı etkinliklerin doğrudan başvuran tarafından

düzenlenmemiş olmasına rağmen yine de başvuran tarafından kışkırtıldığını ve kendi ideolojisini tanıtmaya olanak sağladığını belirtmiştir.

Danıştay ayrıca, L. 212-1 maddesinin 6. fıkrasında öngörülen kapatma gerekçelerine ilişkin kararname tarafından kabul edilen unsurların “kesin ve uyumlu” olduğuna karar vermiştir:

“(…) Başvuranlar, hem “*L’Œuvre française*” Derneğinin tüzüğünün hem de 2000 yılında bir “yönetmelik” ile kendisi için belirlediği esasların, L. 212-1 maddesinin 6° bendi anlamında ayrımcılığı, nefreti veya şiddeti haklı gösterme veya teşvik etme eğiliminde olan fikirler veya teoriler içermediğini iddia etseler de dava dosyasından, Derneğin yönetici üyelerinin veya Derneğin işleyişinde güçlü bir etkiye sahip olan eski yöneticilerin basında yer alan makale veya röportajlarının yanı sıra derneğin İnternet sitesinde yayımlanan bildirilerin, doğrudan veya dolaylı olarak, özellikle ırkçı veya anti-Semitik teorilerin veya yayınların yazarlarına yapılan atıflar yoluyla, L. 212-1 maddenin 6° bendi anlamında ayrımcılığı, nefreti veya şiddeti kışkırtan veya bu tür ayrımcılığı, nefreti veya şiddeti haklı gösteren unsurlar içerdiği; kararnamenin Derneğin resmi olarak düzenleyicisi olmadığı bazı etkinlikleri dikkate almasına rağmen, yine de dosyadaki unsurlardan, bu Dernek ile söz konusu etkinliklerin düzenleyicileri arasındaki yakın bağlantılar göz önüne alındığında, burada düzenlenen etkinliklerin derneğin kendisine atfedilebileceği; [başvuran] kararnamede kendisine atfedilen açıkça anti-Semitik ifadeleri kendisi kullanmamış olsa bile ve dosyadaki belgeler B... ve D... tarafından haftalık *Rivarol* dergisinde yayımlanan makalelerin “*L’Œuvre française*” Derneğine atfedilebileceğini göstermese bile, bu koşulların, kararname tarafından tespit edilen unsurların kesin ve uyumlu niteliğini geçersiz kılmak için yeterli olmadığı anlaşılmaktadır;”

Danıştay, başvuranın L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında özel milis olarak kabul edilebileceğini onamıştır:

“(…) dosyadan, söz konusu kamplar sırasında, katılımcılar tarafından “*L’Œuvre française*” Derneğinin ambleminin taşındığı, bu kampları düzenleyen “Jeune C...” yayının bu derneğin bir uzantısını teşkil ettiği, dahası, başvuranlar Derneğin basit bir asayiş birimi olduğunu iddia etseler de, dosyadaki belgelerden, derneğin örgütlenmesinin, her hâlükârda, eğitim kampları sırasında gerçekleştirilen eğitim tatbikatları göz önünde bulundurulduğunda, Derneğin özel bir milis olarak kabul

edilebileceği bir çerçevenin ve zorlayıcı eylem yeteneğinin varlığını gösterdiği anlaşılmaktadır (...)"

Son olarak, Danıştay, kapatmanın kamu düzenine ve kamu güvenliğine yönelik tehlikenin ciddiyeti ile gerekçelendirildiğini ve bu nedenle kararnamenin Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerini ihlal etmediğini vurgulamıştır.

IV. BAŞVURU NO. 34550/15

34. Başvuran Gabriac, 19 Ekim 2011 tarihinde kurulan ve amacı "Fransız milliyetçiliğini desteklemek, değerlerini ve ilkelerini savunmak ve ulusal toplumun üyeleri arasında karşılıklı yardımlaşmayı geliştirmek" olan "*Jeunesses nationalistes*" Derneğinin başkanıydı.

Hükümete göre söz konusu dernek, Lyon'da düzenlenen 14. Ulus Forumu dolayısıyla, genç kolu olduğu ve sloganı "tavizsiz eylem" ve amblemi faşist bir kartal olan "*L'Œuvre française*" Derneği tarafından kurulmuştur. Kapatıldığı sırada söz konusu Dernek bünyesinde on beş şubeye ayrılmış yüz elli aktif militan bulunmaktaydı.

35. İçişleri Bakanlığı, 24 Haziran 2013 tarihinde, yukarıdaki 8. paragrafta belirtilen bağlamda, Hükümetin başvuranı kapatma niyetini başvurana bildirmiştir.

36. Cumhurbaşkanı, 25 Temmuz 2013 tarihli ve aşağıdaki şekilde ifade edilen bir kararname ile başvuran Derneğin kapatılmasına karar vermiştir:

"(...) Bir yandan, "*Jeunesses nationalistes*" Derneğinin "Fransız milliyetçiliğini desteklemeyi, değerlerini ve ilkelerini savunmayı ve ulusal toplumun üyeleri arasında karşılıklı yardımlaşmayı geliştirmeyi" amaçladığı; savunulan ideolojinin "Fransa kökenli Fransızların mağduru olduğu gerçek sömürgeleştirmeyi simgeleyen (...) Müslüman çoğunluğa sahip göçmen nüfus" olarak sunulan insanları hedef aldığı; bu kişilerin de "etnik çeteler" olarak adlandırıldığı ve "sürekli saldırganlık", kiliselere saygısızlık ve "Fransa halkına ve Fransa'ya suikast" ile sorumlu olmakla suçlandıkları; Derneğin aynı zamanda "bir toplum modeli olarak melezleşmeye" ve "Amerikan-

Siyonist eksenine” karşı mücadele çağrısında bulunduğu; “*Jeunesses nationalistes*” Derneği üyelerinin kendilerini “Avrupa kökenli Avrupalılar” anlamında “Fransa kökenliler” olarak adlandırdıkları; “*Jeunesses nationalistes*” Derneğinin ideolojisini İnternet sitesinde düzenli olarak yayımladığı makaleler ve bildiriler aracılığıyla yaydığı; 6 Ekim 2012 tarihinde Beauvais camisinin inşaat alanına yapılan ziyarette “kov onları” sloganı altında yapıldığı gibi, “vurucu eylemler” yoluyla, fikirlerini kitlesel ölçekte yaymak için mümkün olan en büyük medya görünürlüğünü sağlamaya çalıştığı; Fransa’da ve yurt dışında çok sayıda toplantı, gösteri, anma töreni ve gezi düzenlediği; ayrıca genç üyelerinin doktrinel ve sportif eğitime yönelik bir “Jeune Nation kamp-okulunun” düzenlenmesine ve işletilmesine katıldığı; “*Jeunesses nationalistes*” Derneği tarafından benimsenen ideolojinin, dernek üyelerinin karıştığı çeşitli sindirme, aşağılama ve şiddet eylemlerine yansıdığı; “*Jeunesses Nationalistes*” Derneğinin, İç Güvenlik Kanunu’nun L. 212-1 maddesinin 6° bendi anlamında, kökenleri veya bir etnik gruba, ulusa veya ırka mensup olmaları veya olmamaları nedeniyle bir kişi veya gruba karşı nefret, ayrımcılık ve şiddeti kışkırtan bir ideolojinin propagandasını yaptığı kanaatine varılarak;

Diğer yandan, “*Jeunesses nationalistes*” Derneğinin, 1944 ve 1945 yıllarında öldürülen milislerin ve Waffen SS üyelerinin anma törenlerine katıldığı; “*Jeunesses nationalistes*” Derneğinden bir heyetin, İtalya’nın Predappio kentinde Benito Mussolini için düzenlenen yıllık anma törenine düzenli olarak katıldığı; [başvuranın], 15 Ağustos 1945 tarihinde Yüksek Adalet Divanı tarafından vatana ihanet ve düşmana istihbarat sağlama suçlamasıyla mahkûm edilen ve ulusal öfke duyulan Philippe Pétain’in ölümünün altmışıncı yıldönümü kutlamalarına katıldığı; “*Jeunesses nationalistes*” Derneğinin başkanı olan [başvuranın], 25 Mart 2011 tarihinde ulusal basında bir Nazi bayrağı önünde Hitler selamı verirken görüldüğü; “*Jeunesses nationalistes*” Derneği üyesi [D.S]nin de Hitler selamı verirken ve SS üniformasından esinlenen bir kıyafet giyerken fotoğraflandığı; “*Jeunesses Nationalistes*” Derneği üyesi [L. L]nin, “*Jeunesses Nationalistes*” sitesinin atıfta bulunduğu bir İnternet sitesinde, milliyetçi militanları ve sempatanları hapisteki revizyonistlerle ve inkârcılarla yazışmaya ve desteklerini göstermek için serbest bırakılmalarına katılmaya davet eden makaleler yayımladığı; bu amaçla, özellikle yazışmaların durdurulmasını önlemek amacıyla “shoah” veya “holokost” kelimelerinin kullanılmaması gibi pratik göstergeler ve tavsiyeler ilettiği; “*Jeunesses Nationalistes*” Derneğinin, tüm bu eylemlerle, İç Güvenlik Kanunu’nun L. 212-1 maddesinin 5° anlamında düşmanla işbirliğini yücelttiği kanaatine varılarak;

Kamu düzeninin gerektirdiği nedenlerle, “*Jeunesses Nationalistes*” Derneğinin kapatılması gerektiğine karar verilmiştir (...)

37. Başvuranlar, kapatma kararnamesinin yürütmesinin durdurulması ve iptali için mahkemeye başvurmuşlardır. Başvuranlar, davanın esasına bakan hâkim önündeki savunmalarında, haklarındaki tüm şikâyetlere itiraz etmişler, bir karışıklık olduğundan ve açık değerlendirme hatalarından şikâyetçi olmuşlardır. Başvuranlar, isnat edilen her bir fiil için ya varlığından haberdar olmadıklarını ya da herhangi bir cezai mahkûmiyete yol açmadığını vurgulamışlardır. Başvuranlar son olarak, kapatma tedbirinin siyasi bir karar olduğunu ve Sözleşme’nin 9, 10 ve 11. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

38. Danıştay seri yargılama hâkimi, 25 Ekim 2013 tarihli bir kararla, kararnamenin yasallığı konusunda ciddi şüpheler bulunmadığı kanaatine varmıştır.

39. Bakanlık, Danıştay önündeki görüşlerinde, başvuran derneğin kurulması sırasında, derneğin başkanı olan başvuranın, *Rivarol* dergisinde, milliyetçi gençliğin misyonunun “genç savaşçıları örgütlemek ve eğitmek, önceden duyurulması mümkün olmayan vurucu eylemler ve diğer operasyonlar düzenlemek olduğunu, başarının anahtarının gizlilik olduğunu” ifade ettiğini vurgulamıştır.

Bakanlık, kararnamede belirtilen Pétain işbirlikçi rejiminin yeniden güçlendirilmesine ilişkin gerçeklerin sağlam temellere dayandığını belirtmiş ve başvuranın kendisinin de anma veya propaganda etkinlikleri düzenlediğini ve bunlara düzenli olarak katıldığını eklemiştir. Bakanlık, “*L’Œuvre française*” Derneği davasında olduğu gibi, başvuranların siyasi projesine, yani “Philippe Pétain’in işbirlikçi rejiminin yeniden güçlendirilmesine” vurgu yapmıştır.

Bakanlık ardından, Derneğin İnternet sitesinde ve basında yer alan “özellikle aşağılık” yorum ve mesajlara atıfta bulunmuştur: “*Jeunesses Nationalistes*, “dönmelere (eşcinsellere) ve destekçilerine karşı ön cephede”

olduğunu [iddia ediyor] ve “oğlancılık çiftleşme” [yasasına karşı sloganlar atıyor]; sloganları “kov onları”; “doğal bir Fransız’ın ancak Avrupa kökenli bir geçmişten, ruhani bir gelenekten ve ortak bir entelektüel kültürden gelebileceğini belirtmek istiyoruz”; “eşcinselliğin ya da her türlü pornografinin en gayretli destekçileri ve partizanları Yahudilerdir”.

Bakanlık, son olarak, “*Jeunesses Nationalistes*” militanları tarafından gerçekleştirilen ve “Müslüman çoğunluğa sahip göçmen nüfusa” ve eşcinsellere karşı nefret ve ayrımcılığı kışkırtan medya eylemlerini açıklamıştır. Kelt haçının sergilendiği, Civitas tarafından düzenlenen “herkes için evlilik” karşıtı gösterilerle ilgili olarak “*L’Œuvre française*” için daha önce belirtilen eylemlere ek olarak (bk. yukarıdaki 30. paragraf), eşcinsellere karşı işlenen çeşitli şiddet eylemlerine atıfta bulunmuştur.

40. Başvuran, Danıştaya bir cevap olarak görüşlerini sunmuş, özellikle “Fransa kökenli Fransızları” savunmanın ve Fransa’nın İslamlaşmasını eleştirmenin bir suç olmadığını savunmuştur. Başvuran, Bakanlığın görüşlerinde belirttiği tüm şiddet eylemlerini veya nefret söylemlerini sorgulamıştır.

41. Danıştay, 30 Aralık 2014 tarihli bir kararla, başvuruyu reddetmiştir:

“(…) Başvuranların, “*Jeunesses Nationalistes*” Derneğinin hem tüzüğünde hem de yönetmeliğinde, İç Güvenlik Kanunu’nun L 212-1 maddesinin 6° bendi anlamında ayrımcılığı, nefreti veya şiddeti haklı göstermeye veya teşvik etmeye yönelik fikir veya teorilerin yer almadığını vurguladıkları, bununla birlikte kararnamenin, Derneğin yasal amacından veya kendi belirlediği genel ilkelerden bağımsız olarak, Derneğin fiili faaliyetlerini dikkate alabileceğinin bu hükümlerden anlaşıldığı; “*JN*” derneğinin “okul kamplarının” düzenlenmesine ve işletilmesine katılımı dosyadaki belgelerle kanıtlanmamış olsa da, öte yandan, derneğin İnternet sitesinde yayımlanan çeşitli bildirilerden, [başvuranın] dernek başkanı olarak yaptığı açıklamalardan ve kendisinin ve dernek üyelerinin katıldığı eylemlerden, iddia edilen olayların L 212-1 maddesinin 6° bendi kapsamında nitelendirilmesini mümkün kılan kesin ve bağlantılı unsurlar bulunduğu anlaşıldığı; başvuranların bu olayların kapsamına ve işlenen fiillerin herhangi bir mahkûmiyete veya ceza kovuşturmasına yol açmamış olduğuna yönelik

delillerle desteklenmeyen inkârlarının, gerçekliklerini veya kesin değerlendirmelerini geçersiz kılmak için yeterli sayılamayacağı kanaatine varılarak;

Öte yandan, dosyaya eklenen belgelerden, “JN” derneğinin, faaliyetleri ve özellikle de yazıları, bildirileri veya toplu eylemleri yoluyla veya üyelerinin meydana geldikleri tarih veya koşullar nedeniyle kendisine isnat edilebilecek faaliyetleri yoluyla, İç Güvenlik Kanunu’nun L 212-1 maddesinin 5° bendi anlamında düşmanla işbirliğini övdüğünün anlaşılmadığı; bununla birlikte, soruşturmada, Hükümetin, bu Derneğin kapatılmasına karar vermek üzere, yalnızca L 212-1 maddesinin 6° bendi anlamında nefret, şiddet veya ayrımcılığa teşvik gerekçesini kabul etmiş olması halinde de aynı kararı alacağının anlaşıldığı kanaatine varılarak; (...)

(...) Eleştirilen kapatma kararının ifade özgürlüğü ve dernek kurma hakkının kullanılmasına yönelik bir kısıtlama teşkil etmesi halinde, bunun söz konusu derneğin faaliyetlerinden kaynaklanan kamu düzeni ve kamu güvenliğine yönelik tehlikelerin ciddiyeti ile gerekçelendirildiği (...) kanaatine varılarak; (...)”

HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İLGİLİ İÇ HUKUK UYGULAMASI

I. DERNEK KURMA HAKKI VE DERNEKLERİN KAPATILMASI

42. Dernek kurma hakkına ve derneklerin kapatılmasına ilişkin ilgili hükümlerle ilgili olarak, *Les Authentiks ve Supras Auteuil 91/Fransa* kararının (no. 4696/11 ve 4703/11, §§ 27-29, 27 Ekim 2016) iç hukuk kısmına atıfta bulunmaktadır. Dernek kurma hakkının, anayasal değere sahip olan 1 Temmuz 1901 tarihli Dernekler Kanunu ile düzenlendiği hatırlatılmaktadır (AYM, 16 Temmuz 1971, no. 71-44 DC). Söz konusu Kanun’un 3 ve 7. maddeleri, amaçları yasa dışı olan, kanunlara ve ahlaka aykırı olan veya ülke bütünlüğüne ve cumhuriyetçi hükümet biçimine zarar veren derneklerin adli hâkim tarafından kapatılmasını öngörmektedir. Kamu hukuku uyarınca adli kapatmaya paralel olarak, idari makamın, mevcut davalara konu olan da dâhil olmak üzere, üç durumda kapatma yetkisi bulunmaktadır (*idem*, § 29).

43. Bu kapatma yetkisi, birçok kez değiştirilmiş olan ve şu anda İGK'nın L.212-1 maddesinde yer alan, muharebe grupları ve özel milisler hakkında 10 Ocak 1936 tarihli Kanun'dan kaynaklanmaktadır. Söz konusu Kanun, yukarıda 31. paragrafta bahsedilen "Mavi Gömlekliler" gibi Cumhuriyet karşıtı birliklerle mücadele bağlamında kabul edilmiştir. Bu hüküm, aşağıdaki şekildedir:

"Aşağıdaki durumlarda, tüm dernekler veya fiili oluşumlar Bakanlar Kurulu kararnamesiyle kapatılır:

1° sokakta silahlı gösterilere neden olan;

2° ya da askeri biçimleri ve örgütlenmeleri itibariyle muharebe grupları ya da özel milisler niteliğinde olanlar;

3° ya da amacı ulusal toprak bütünlüğüne zarar vermek ya da cumhuriyetçi hükümet biçimine zorla saldırmak olan;

4° ya da faaliyetleri cumhuriyetin yasallığının yeniden sağlanmasına ilişkin tedbirleri engelleme yönünde olan;

5° ya da amacı düşmanla işbirliği yapmaktan hüküm giymiş kişileri bir araya getirmek ya da bu işbirliğini teşvik etmek olan;

6° ya da kökenleri ya da belirli bir etnik gruba, ulusa, ırka ya da dine mensup olmaları ya da olmamaları nedeniyle bir kişiye ya da gruba karşı ayrımcılığı, nefreti ya da şiddeti kışkırtan ya da bu tür ayrımcılığı, nefreti ya da şiddeti haklı göstermeye ya da teşvik etmeye yönelik fikirleri ya da teorileri yayan;

7° ya da Fransa topraklarında veya bu bölgeden, Fransa'da veya yurt dışında terör eylemlerini kışkırtmaya yönelik faaliyetlerde bulunan.

Söz konusu madde uyarınca kapatılan bir dernek ya da gruplaşmanın devam ettirilmesi ya da yeniden oluşturulması ya da bu tür bir devam ettirmeye ya da yeniden oluşturmaya yönelik örgütlenmenin yanı sıra bir muharebe grubunun örgütlenmesi, Ceza Kanunu'nun IV. Kitabının III. Başlığının I. Bölümünün 4. Kısımında öngörülen koşullar uyarınca cezalandırılacaktır."

44. Ceza Kanunu 431-15. maddesine göre, IGK'nın L. 212-1. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kapatılan bir dernek ya da gruplaşmanın açık ya da gizli

olarak devam ettirilmesi ya da yeniden oluşturulması üç yıl hapis ve 45.000 avro para cezası ile cezalandırılmaktadır.

45. Danıştay, “özel milis” ya da “muharebe grubu” olarak sınıflandırılıp sınıflandırılmayacağına karar vermek için, 1936 yılından itibaren, derneğin amacını, kademelerle belirlenen bir hiyerarşiye göre örgütlenmiş grupların varlığını ve disiplinin korunmasını, muhtemelen üniformalı olunmasını, paramiliter stratejiler geliştirilmesini, özellikle de savaşa hazırlanmak için tatbikatlar düzenlenmesini dikkate alan kriterler belirlemiştir (Danıştay, Kurul, 27 Kasım 1936, no. 54992, 55207 ve 55208, *Associations le mouvement social des Croix de feu, les Croix de feu et briscards, les Fils de Croix de feu et volontaires nationaux ve Association Parti national populaire*; Danıştay, 8 Eylül 1995, no 155161, *Comité du Kurdistan et autres*).

II. FRANSA'DAKİ AŞIRI SAĞ TOPLULUKLARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN RAPOR

46. 2018 yılının Kasım ayında, “saldırıların yeniden başlaması ve ırkçı, anti-Semitik, cinsiyetçi ve homofobik fikirlerinin toplumda giderek daha fazla yankı bulması, özellikle de paramiliter eğitime benzetilebilecek öz savunma kurslarının düzenlendiği yaz kamplarının organize edilmesi yoluyla endişe verici bir eylem gücü” nedeniyle Fransa'daki aşırı sağ toplulukların durumunu değerlendirmek üzere Ulusal Mecliste bir araştırma komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon adına hazırlanan ve 6 Haziran 2019 tarihinde Ulusal Meclise kaydedilen Fransa'daki aşırı sağ topluluklarla mücadeleye ilişkin rapor, mevcut başvuruların incelenmesiyle ilgili unsurlar içermektedir.

47. Rapor, öncelikle konuya açıklık getirmektedir: Devlet aşırı sağa karşı bir politika izlememektedir, ancak kamu düzenine yönelik tüm saldırıları önlemekten ve bireylerin ya da grupların işleyebileceği tüm suçların önüne geçmekten sorumludur. Aşırı sağcı toplulukların izlenmesi, siyasi konumları nedeniyle değil, Devleti istikrarsızlaştırmayı, kurumlarını tehdit etmeyi ya da

Devletin ve vatandaşlarının güvenliğine zarar vermeyi amaçlayan şiddet eylemlerini savunmaları veya bu eylemlere katılmaları nedeniyle istihbarat servislerinin sorumluluğundadır. Bu nedenle rapor “ultra” grupları, yani aşırı fikirlerini dayatmak için şiddet kullananları hedef almaktadır (s. 48-49).

48. Dahası rapor, bu toplulukların karmaşık ve değişken bir ağ oluşturduğunu belirtmektedir. Şiddetin övülmesi, güçlü bir nefret duygusunun ifade edilmesi, duruşmalarda aşırı sağcı militanların “büyük değişim” tezine bağlı olduklarının doğrulanmasıyla birlikte göçmen kökenli bireylerin reddedilmesi, Cumhuriyete, kurumlarına ve makamlarına muhalefet, aşırı sol gruplara karşı şiddet içeren muhalefet gibi ortak bir temeli paylaşırsalar da derin ayrılıkları vardır ve genellikle rakiptirler (s. 55-59). Bu gruplar, muhaliflerin veya göçmen yanlısı derneklerin binalarına zarar vermek, mezarlıklara saygısızlık etmek, şiddet eylemlerinde bulunmak üzere halka açık gösterilere katılmak, özellikle aşırı sol ile kavgalar, polise karşı saygısızlık ve isyan ve son olarak anti-Semitik, ırkçı, cinsiyetçi veya homofobik eylemler, saldırganlık ve söylemler gibi kasıtlı şiddet eylemleri de dâhil olmak üzere çeşitli suçlar işlemektedir.

49. Rapor, bu durumu izleme ve kavrama araçlarının güçlendirilmesinin yanı sıra, “idari ve adli engelleme politikasının güçlendirilmesini” tavsiye etmektedir. Adli düzeyde, üyelerin bireysel eylemlerini saptamayı mümkün kılan çeşitli suçlar hatırlatılmakta, bunlara karşı cezai kovuşturmaların grupların kolektif dinamiklerini zayıflatabileceği belirtilmektedir. Ceza hukuku ayrıca toplulukların üyeleri tarafından işlenen suçların kolektif niteliğini anlamayı da mümkün kılmaktadır. Bu topluluklar ayrıca adli olarak kapatılabilir, ancak buna nadiren başvurulmaktadır, zira Adalet Bakanlığının da vurguladığı gibi, “buna yönelik içtihatlar, dernek kurma hakkının anayasal değeri bağlamında nispeten katı bir değerlendirme yapmıştır” (s.93 ila 99).

Rapora göre, idari engelleme politikası, yani toplulukların faaliyetlerinden kaynaklanan kamu düzenini bozucu davranışları önlemeye yönelik tedbirler, gösteri ve toplanma özgürlüklerinin çok güçlü bir şekilde korunması

nedeniyle katı bir şekilde uygulanmaktadır. Rapor, derneklerin idari olarak kapatılmasıyla ilgili olarak (yukarıdaki 42 ve 43. paragraflar), bunun birkaç aşamada gerçekleştirildiğini açıklamaktadır. İstihbarat servisleri öncelikle derneğin faaliyetlerini tanımlamak için gerekli unsurları toplamaktadır. Daha sonra İçişleri Bakanlığı Kamu Özgürlükleri ve Hukuk İşleri Müdürlüğü, yasallığını güvence altına almak amacıyla kapatma kararnamesini hazırlamak zorundadır. Dernek, görüşlerini bildirebileceği çekişmeli bir yargılama bağlamında kapatma bildirimini alır. Bu görüş alışverişinin sonunda, kapatma işlemi Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan bir Bakanlar Kurulu kararnamesinin yayınlanmasıyla resmîyet kazanmaktadır (s. 107). Araştırma komisyonunun çalışmaları sırasında görüşülen İçişleri Bakanlığına göre, kapatma kararı ancak bir soruşturma ve somut, gerçeklere dayanan deliller sonrasında verilebilmektedir (s. 111).

Raporda, idari kapatmanın “bu toplulukların faaliyetlerinden kaynaklanan kamu düzenini bozucu davranışları önlemeyi” amaçlayan ve “grupları gerçekten dağıtan” “yararlı” bir prosedür olduğu belirtilmektedir (s. 106 ve 110):

“(…) İGGM’nin [İç Güvenlik Genel Müdürü] belirttiği gibi, tarihi neo-Nazi, dazlak ve kimlikçi örgütler “son 5 ya da 10 yıldır oldukça azalmışsa”, bunun nedeni “ilk olarak [C.M.]nin öldürülmesinin ardından 2013 yılında verilen bir dizi idari kapatma kararının bu topluluklara güçlü bir darbe vurmuş olmasıdır”. M.L.nin görüşüne göre, bu gruplar “dağılmış durumdalar ve yeniden oluşumun cezai yaptırıma tabi olması onları çok dikkatli olmaya itiyor”.

Bu değerlendirme İçişleri Bakanı tarafından onaylanmıştır. “Bir tartışma olduğunu biliyorum,” diye belirtmiştir. “Bazıları bu kapatmaların hiçbir amaca hizmet etmediğini düşünüyor. Benim gördüğüm gerçek bir etkisinin olduğu: bu tedbirler bir sistemi tamamen bozdu. Başka biçimlerde yeniden ortaya çıkabilmiş olsa bile, aynı ölçekte ve aynı güçte değiller”.

50. Raporda ayrıca, kapatma prosedürünün, üyelerine grup üyesi olduklarını beyan etmemelerini tavsiye ederek eylemlerden sorumlu

tutulmaktan kaçınan ve daha sonra hukuki savunmalarını finanse eden grupların geçiştirme stratejileri nedeniyle karmaşıklaştığı belirtilmektedir.

51. Rapor, Soruşturma Komisyonu tarafından dinlenen 34532/15 no.lu başvurunun sahibi Benedetti ile ilgili olarak, başvuranın uzun bir adli sicile sahip olduğu belirtmektedir. Dahası, başvuranın duruşması sırasında yemin altında Shoah'ın gerçekliğini inkar eden ve bir komplo olduğunu iddia eden inkarcı ifadelerde bulunduğu ve bu ifadelerin Ceza Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca savcılığa iletilmesine yol açtığı rapordan anlaşılmaktadır.

İLGİLİ ULUSLARARASI HUKUKİ ÇERÇEVE

52. Mahkeme, *Belkacem/Belçika* (k.k., no. 34367/14, 27 Haziran 2017) davasında, 30 Ekim 1997 tarihinde kabul edilen 97/20 sayılı “nefret söylemi” hakkındaki Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı gibi ilgili Avrupa Konseyi metinlerini hatırlatmıştır (ayrıca bk. *Perinçek/İsviçre* [BD], no. 27510/08, §§ 78-79, AİHM 2015 (alıntılar)). Bu tavsiye kararının giriş bölümünde şu ifadeler yer almaktadır:

[9 Ekim 1993 tarihli] Viyana Deklarasyonu'nun ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve antisemitizmin yeniden canlanması ve hoşgörüsüzlük ortamının oluşması konusunda alarm verdiğini hatırlatarak; ayrıca bu Deklarasyonun ırkçı nefret, şiddet ve ayrımcılığı teşvik eden tüm ideoloji, politika ve uygulamaların yanı sıra farklı ırksal, etnik, ulusal, dini veya sosyal kökene sahip gruplar arasındaki korku ve gerilimleri güçlendirebilecek her türlü eylem ve dile karşı hareket etme yönünde bir taahhüt içerdiğini de hatırlatarak; (...).

53. Mahkeme ayrıca, yukarıda anılan *Belkacem* kararında, Avrupa Konseyi Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun (“ECRI”) çalışmalarına atıfta bulunmuştur. Irkçılığa karşı mücadeleye yönelik ulusal mevzuatın gözden geçirilmesine ilişkin 7 No.lu Genel Politika Tavsiye Kararı'nın 17. maddesinde “Yasalar, ırkçılığı destekleyen örgütlerin kapatılmasını mümkün kılmalıdır” (madde 17) ifadesi yer almaktadır. Dahası, 8 Aralık 2015 tarihinde kabul edilen nefret söylemiyle mücadeleye ilişkin 15

No.lu Genel Politika Tavsiye Kararı, 9. maddesinde Üye Devletlerin hükümetlerine şu tavsiyelerde bulunmaktadır:

“dernek kurma hakkına saygı göstererek, nefret söylemi kullanan veya bu söylemi kullanan üyelerine yaptırım uygulamayan siyasi partilere ve örgütlere kamu kurumları tarafından sağlanan tüm mali ve diğer destekleri kaldırmak ve kamu kurumlarından destek alsın ya da almasın, nefret söylemi kullanımının, hedef alınan kişilere karşı şiddet, tehdit, düşmanlık veya ayrımcılık eylemlerini teşvik etme amacını taşıdığı veya makul olarak bu etkiyi yaratmasının beklenebileceği durumlarda, bu tür örgütlerin yasaklanması veya kapatılması imkânını sağlamak;”

54. ECRI, 8 Aralık 2015 tarihinde kabul edilen Fransa raporunda (CRI (2016)1), son yıllarda hoşgörüsüzlüğün ve ırkçı davranışların arttığı bir ortamın olduğunu kaydetmektedir. ECRI, 1) bir grup insanın üstünlüğünü savunan veya böyle bir gruba iftira atan veya aşağılayan bir ideolojinin kamuya açık bir şekilde ifade edilmesinin ve 2) ırkçılığı destekleyen bir grubun oluşturulması veya yönetilmesinin, bu gruba destek verilmesinin veya faaliyetlerine katılmanın suç haline getirilmesini tavsiye etmektedir (§ 10). ECRI, Ulusal İnsan Hakları Danışma Komisyonu tarafından 12 Haziran 2014 tarihinde yayımlanan ırkçılık, antisemitizm ve yabancı düşmanlığıyla mücadeleyle ilişkin 2013 yılı raporunda (Fransa belgeleri) belirtildiği üzere, 2009 yılından bu yana farklılıklara karşı hoşgörünün azaldığını ve aynı zamanda, özellikle Fransız toplumunun çeşitli kesimlerinde (Ulusal Birlik sempaticianları, Arap kökenli nüfusun bir kısmı ve Sol Cephe sempaticianları) anti-Semitik önyargıların yaygınlaştığını kaydetmektedir. ECRI, nefret söyleminin özellikle aşırılık yanlısı gruplar tarafından ırkçı şiddet eylemlerine dönüştürüldüğünü belirtmektedir. ECRI, homofobik/transfobik nefret söylemiyle ilgili olarak, bu durumun, eşcinsel bireylere evlilik yolunu açan 17 Mayıs 2013 tarihli Kanun’un kabulü vesilesiyle, kamuya açık toplantılarda bazı katılımcılar tarafından nefret ifadelerinin kullanıldığı çok sayıda durum ile belirginleştiğini hatırlatmaktadır.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

55. Mahkeme, başvuruların olaylar ve ileri sürdükleri hukuki sorular bakımından benzerliklerini dikkate alarak, bu başvuruların birleştirilmesinin uygun olduğuna karar vermektedir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 42. maddesinin 1. fıkrası).

II. SÖZLEŞME'NİN 10 VE 11. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

56. Başvuranlar, temsil ettikleri derneklerin kapatılmasına ilişkin tedbirlerin, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri ile korunan örgütlenme özgürlüğü ve ifade özgürlüğü haklarının kullanımına haksız bir müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedirler.

57. Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri aşağıdaki gibidir:

Madde 10:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. (...)”

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...), başkalarının itibar ve haklarının korunması, (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir. ”

Madde 11:

“1. Herkes (...) örgütlenme özgürlüğü (...) hakkına sahiptir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...) ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. (...)”

58. Mahkeme öncelikle, başvuran derneklerin, kapatılmış olmalarına rağmen, Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında iddia edilen ihlallerden mağdur olduklarını iddia edebileceklerini hatırlatmaktadır (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. *AGVPS-Bacău/Romanya*, no. 19750/03, §§ 38 ve 39, 9 Kasım 2010). Başvuranlar için de bu durum geçerlidir (*Moskova Yehova Şahitleri ve diğerleri/Rusya*, no. 302/02, § 101, 10 Haziran 2010 ve bu kararda yer verilen içtihatlar *Fondation Zehra ve diğerleri/Türkiye*, no. 51595/07, §§ 34 ve 38, 10 Temmuz 2018).

59. Mahkeme ardından, Sözleşme'nin 10. maddesi anlamında düşüncelerin korunması ve onların ifade edilmesi özgürlüğünün, Sözleşme'nin 11. maddesinin 10. madde ışığında değerlendirildiğinde, 11. madde tarafından korunan toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün amaçlarından birini teşkil ettiğini hatırlatmaktadır (*Young, James ve Webster/Birleşik Krallık*, 13 Ağustos 1981, § 57, A Serisi no. 44, *Bask Milli Partisi – Iparralde Bölgesi Örgütü/Fransa*, no. 71251/01, § 33, AİHM 2007-II, *Vörður Ólafsson/İzlanda*, no. 20161/06, § 46, AİHM 2010). Özellikle yetkili makamlar, bir gösteriye katılanların veya bir derneğin üyelerinin savundukları görüşlere veya beyanlarına tepki olarak Sözleşme'nin 11. maddesi ile güvence altına alınan hakkı ihlal ettiğinde, yine yakın zamanda Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri arasındaki bağlantı hatırlatılmıştır (*Navalnyy/Rusya* [BD], no. 29580/12 ve diğer 4 başvuru, § 102, 15 Kasım 2018). Söz konusu davaların koşullarında, 10. maddenin metni, *özel bir hüküm (lex specialis)* olan 11. maddeye göre *genel bir hüküm (lex generalis)* olarak değerlendirilir, dolayısıyla bu hükümleri birbirinden ayrı olarak değerlendirmeye gerek yoktur (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. *Ezelin/Fransa*, 26 Nisan 1991, § 35, A Serisi no. 202). Bağımsız rolüne ve uygulama alanının özgünlüğüne rağmen, Sözleşme'nin 11. maddesi bu durumda 10. madde ışığında da değerlendirilmelidir (yukarıda anılan *Young, James ve Webster*, § 57).

Tarafların Görüşleri

1. Başvuru No. 77400/14

a) Hükümet

60. Hükümet, öncelikle başvurunun, Sözleşme'nin 17. maddesine temelinde değil ancak açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğu ve ikincil bağlamda aynı sebeplerle, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerinin ihlal edilmediği kanaatindedir.

61. Hükümet, ihtilaf konusu müdahalenin “kanunla, yani İGK'nin 212-1 maddesiyle öngörüldüğünü” ileri sürmektedir. Hükümet, “*Troisième Voie*” Derneğinin gönüllü olarak kapatılmasının bu hükmü uygulanamaz hale getirmediğini belirtmektedir: Danıştayın tespit ettiği gibi, bu kendi kendine kapatma “*Troisième Voie*” Derneğinin faaliyetlerine bir son vermemiş, sadece cezai yaptırımlardan kaçınmak için uygulanmıştır (yukarıda 23. paragraf). Kapatma tedbiri ayrıca, Derneğin orta ve uzun vadede yeniden yapılanmasının engellenmesini amaçlamıştır. Yine, başvuran, “*Troisième Voie*” ve içinde yer alan DMG üyelerinin gönüllü olarak tasfiyesinde hesaplı bir şekilde ilerleyerek, hakkında İGK'nin L. 212-1 maddesinin hükümlerinin uygulanmasına maruz kalabileceğini göz ardı edemez.

62. Hükümete göre, müdahale aynı zamanda kamu güvenliğinin korunması, düzenin korunması ve başkalarının, “*Troisième Voie*” ve DMG tarafından gerçekleştirilen eylemlerin şiddetli ve tehlikeli niteliğiyle tehdit edilen haklarının korunması ve demokratik ilkelere aykırı bir ideolojinin yayılmasının engellenmesi gibi meşru amaçları da gözetmektedir.

63. Müdahalenin gerekliliği, bu oluşumların neden olduğu kamu düzenini bozmaları ve kamu güvenliği için oluşturdukları tehlike ile ortaya konmaktadır.

64. Özellikle *Vona/Macaristan* (no. 35943/10, AİHM 2013) kararı ışığında ve kapatma kararnamesinde “*Troisième Voie*” Derneğinin asayiş

birimine yapılan tanım bakımından (yukarıda 13. paragraf), Hükümet, başvuranın yönettiği örgütlerin tehditkâr niteliğini vurgulamaktadır. “*Troisième Voie*” Derneğinin İnternet sitesinde iddia edilen olası güç kullanımının, DMG’nin tehditkâr ve saldırgan karakterini doğrulaması sebebiyle, bu örgütler kurumsal ve ilişkisel bir bakış açısıyla iç içe geçmiştir.

65. Ayrıca, bazı DMG üyeleri, toplantılar sırasında, toplantılar vesilesiyle veya izole şekilde işlenen şiddet eylemlerine sebep olmuştur. Hükümet, kapsamlı bir liste yapılmayacağını belirterek ve C.M.nin ölümüne ek olarak (yukarıda 4-6. paragraflar), şu olayları sıralamaktadır: 2009 yılının Mayıs ve Ekim aylarında, “Lokalden” çıkan kişiler kavgalara karışmıştır; 8 Mayıs 2011 tarihinde, bir DMG toplantısından sonra, DMG destekçilerinden beşi, göçmen kökenli reşit olmayan bir kişiye ve ardından bir polis memuruna saldırmıştır; 2013 yılının Nisan ayında, DMG üyelerinden biri ve radikal aşırı sağcı hareketten diğer üç kişi, bir barda homofobik tacizde bulunmuştur.

66. Hükümet, ihtilaf konusu kapatma kararının, gerekli olduğu, zira ilgili kuruluşların faaliyetlerinin, Sözleşme’nin ifade ve toplanma özgürlüğü alanında sağladığı korumanın sınırlarını aştığı kanaatindedir. Danıştay da “*Troisième Voie*” Derneği ile iç içe geçmiş DMG’nin tanımından, bu örgütün üyelerinin kamu düzeni için risk oluşturan özel bir milis oldukları sonucunu çıkarmıştır.

67. Hükümet, kapatma kararının sadece izlenen meşru amaçlara ulaşmayı mümkün kıldığını belirtmektedir. Hükümet, bu amaçlara ulaşmak için başka tedbirlerin bulunmaması sebebiyle, bunun en uygun ve doğru tedbir olduğu ve bu nedenle orantılı olduğu kanaatindedir. Ayrıca, faaliyetlerini başka şekillerde sürdürmeleri engellenmeyen “*Troisième Voie*” Derneğine veya üyelerine herhangi bir ek yaptırım uygulanmamıştır. Başvuran özellikle, “C.M. davası, üçüncü sayfa haberinden siyasi skandala” isimli bir kitap yayınlamıştır.

68. Son olarak Hükümet, kapatma kararının, çekişmeli yargılama ilkesine uygun olarak verildiğini ve Danıştay tarafından derinlemesine ve sıkı bir denetime tabi tutulduğunu ileri sürmektedir.

b) Başvuran

69. Başvuran, ihtilaf konusu kapatma kararının siyasi olduğunu ve esas olarak istihbarat servislerinden alınan şüpheli notlar temelinde “*Troisième Voie*” Derneği ve DMG üyeleriyle ilgili uydurulan bir sürü yalana dayandırıldığını ileri sürmektedir.

70. Başvuran, başkanlığını yaptığı Derneğin ve asayiş biriminin sembolik olarak kendi kendini feshetmesini, müteakip olarak verilen kapatma kararının amacını ortadan kaldırdığı kanaatindedir. Başvuran, 18 Haziran 2013 tarihinde Derneğin İnternet sitesinin ve Facebook sayfasının kapatılmasının ardından, Kararnamenin yayımlandığı 12 Temmuz 2013 tarihinde derneğin bütün faaliyetlerinin sonlandırılmış olduğunu belirtmektedir. Başvuran, Hükümetin gönüllü kapatmaya ilişkin değerlendirmeyi idari makama sunma için Sözleşme’nin 11. maddesine ve kendisine göre 1 Temmuz 1901 tarihli Kanun ile güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğünün bir sonucu olarak İGK’nin L.212-1 maddesiyle öngörülen istisnai rejime aykırı bir hamlede bulunduğundan şikâyet etmektedir.

71. Başvuran, Hükümetin “*Troisième Voie*” Derneğinin demokratik değerleri baltaladığı yönündeki iddiasını reddetmektedir. Başvuran, Derneğin, her zaman cumhuriyetçi olduğunu, Kilisenin, Léon Bourgeois’nın (dayanışma teorisyeni) ve Ulusal Direniş Konseyinin sosyal doktrininin varisi olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan Danıştay, Derneğin nefret, ayrımcılık veya şiddeti teşvik ettiği kanaatine varmamıştır.

72. Başvuran öte yandan, “*Troisième Voie*” Derneğinin asayiş biriminin üyelerinin “savaşçı duruşunu” tartışmaktadır. Başvuran göstericilerden ayırt edilebilmeleri için farklı bir kıyafetlerinin olması gerektiği kanaatindedir. Başvuran, DMG’nin özünde hiyerarşik bir yapı olduğunu belirterek (tek

sorumlusu başkandır) ve eşitlikçi yönünü hatırlatarak (DMG’nin ikinci adı “eşitler toplumdur”) Hükümet tarafından yapılan “özel milis” nitelendirmesine itiraz etmektedir. Ayrıca başvuran, DMG grubu üyelerinin savaşçı ve caydırıcı yönünün, düzenin sağlanması için bir gereklilik olduğunu belirtmektedir. Başvuran, DMG üyelerinin siyah bir pantolon, havacı tipi ceket ve spor ayakkabı giydiklerini, kıyafetlerinin askeri üniforma olmadığını, silah taşımadıklarını ve Cumhuriyet’in sembollerini ve Élysée Sarayı’nın Fransız Cumhuriyeti armalarını taşıyan bayrakları amblem olarak dalgalandırdıklarını ileri sürmektedir.

73. Başvuran ayrıca, DMG üyelerinin her yıl “Jeanne d’Arc Geçit Töreni’ne” katılmak için Valilikten izin aldığını hatırlatmakta ve Hükümetin, resmi bir geçit töreninde üniformalı olarak yürüyüşe katılan üyelerini suçlayamayacağı kanaatine varmaktadır. Diğer toplantılar ise (ortalama yılda bir defa düzenlenen), sistematik olarak izinlere tabi olan ve istihdamı savunma veya emperyalizme ve dünyadaki savaşa karşı mücadeleyi konu edinen gösterilerdir. Başvuranın görüşüne göre bunlar aşırılık yanlısı temalar değildir ve isyana teşvik etmemektedir.

74. Başvuran, DMG üyelerinin kamu düzenin bozmaya katılımı ile ilgili olarak, bu grubun, kendisinin iddia ettiği toplu eylemler dışındaki üyelerinin davranışlarından sorumlu tutulamayacağı kanaatindedir.

75. Son olarak başvuran, başkanı olduğu derneğin, sadece DMG ile tam olarak örtüşmesi sebebiyle, “bulaş yoluyla” kapatıldığı kanaatindedir. Üstelik bu grubun “özel milis” olmamasının yanı sıra, Fransa’nın tamamına yayılmış yaklaşık otuz kişi söz konusu olduğunda, böyle bir niteliği yüzlerce kişiden oluşan bir Derneğe “iletemeyeceği” açıktır. Başvuran, “*Troisième Voie*” Derneğinin, “dayanışmacı” siyasi fikirlerinin, özellikle yazılı olarak (basın, kitap) kamu düzenini bozmadan yaydığını belirtmektedir. Bununla birlikte, Derneğin düzenlediği tüm gösteri ve mitinglere izin verilmiştir. Başvuran, kapatma kararının, iktidara aykırı görüşleri susturmayı amaçlaması sebebiyle, haksız yere ifade özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna varmaktadır.

2. 34532/15 ve 34550/15 No.lu Başvurular

a) Hükümet

76. Hükümet, iki davada da, esasen, başvuruların Sözleşme'nin 17. maddesi uyarınca kabul edilemez olduğu kanaatindedir. Hükümet, kapatılan derneklerin Sözleşme'nin desteklediği demokratik değerlerin aksine, ırkçı, homofobik veya Yahudi karşıtı fikirlerin ifadesi için kurumsal bir çerçeve sağladığını belirtmektedir. Hükümet, bu tespitin, sadece derneklerin durumlarının veya programlarının onu yansıtmayacak şekilde gösterilmesiyle sorgulanamayacağını belirtmektedir.

77. Hükümet, iddiasını desteklemek amacıyla, “*Troisième Voie*” Derneğiyle ilgili olarak aşağıdaki hususları belirtmektedir:

- “(...) insanı, gerçek insanı (...) yani beyaz adamı, endişelerinin ön planına yerleştirdiği” ve antisemitizmiyle tanınan E. Drumont, hatta “faşizmin şairi” olarak tanımlanan R. Brasillach gibi bazı “ustalara” ait olduğunu iddia ettiği milliyetçilik üzerine birçok bölüm içeren İnternet sitesi;

- 2007 yılında derneğin kurucusu, radikal aşırı sağın koruyucu figürü Pierre Sidos ile yapılan ve “Nürnberg’in uğursuz komedisini”, “soya çekmemize ve geleneklerimize asimile edilemeyecek Avrupa dışı göçe karşı mücadele” ve “manevi ve ahlaki mirasımıza yabancı etno-kültürel geleneklerin şehirlerimizin yaşamına müdahalesinin” reddedilmesini çağrıştıran röportaj ya da Yahudi karşıtı ve ırkçı fikirlerin propagandasını yapan yayınlar gibi bu sitede yazılan ırkçı veya Yahudi aleyhtarı çağrışımlar içeren metinler veya basın bültenleri: 22 Mart 2013 tarihli “CRIF’te [Fransa’daki Yahudi kurumlarının temsilci konseyi] veya Fransa’dan nefret” akşam yemeği, 28 Ekim 2012 tarihli “Fransız halkının soykırımına son” akşam yemeği;

- başvuranın, 2007 yılında bir ulus forumunun kapanış konuşmasında, “gerçek bir etnik temizlik” ve “beyaz dünyanın yerleşimci göçü veya toplu

kürtaj uygulamasıyla yok edilmesi” programlamasıyla “her şeyi işgal eden” “Yabancı Partisi’nden” bahseden ifadeleri;

- “Pierre Sidos’un Beyaz Üzerine Düşünceleri” başlıklı İnternet sitesinde yer alan bir “doktrin”;

- Mareşal Pétain’i yücelten yayınlar: “Fransa’yı 60 yıldır artan bir dikkatle yok eden parazitlerden temizleyerek kaderine geri döndürebilecek tek şey olan”, Dernek tarafından arzu edilen “ikinci ulusal devrim” konulu (15 Mayıs 2012 tarihli basın açıklaması), Mareşal Pétain’e veya Vichy rejimine saygı duruşunda bulunan anma törenleri, rejimi hatırlatan bir amblem olarak Kelt haçının kullanılması. Başvuran, 1 Haziran 2013 tarihinde sitede yayınlanan bir videoda, Mareşal’ın “siyasi eylemin temellerini oluşturan” ilkelerine atıfta bulunurken, Fransa’nın “beyaz etnik kimliğe sahip bir ülke” olduğunu da belirtmektedir.

- “*L’Œuvre française*” Derneğini birleştiren belirli bağlantılar, Rivarol gazetesinin editörü (editörüyle birlikte ayrımcılığa, nefrete veya ırksal şiddete teşvik eden sözler ve makaleler nedeniyle birçok kez cezaya çarptırıldı) ve “Milliyetçi Gençlik” Derneğinin başkanı ve onların Holokost inkârının kurucularından biri olarak kabul edilen Bay Bardèche’nin revizyonist tezine bağlılıkları.

78. “Milliyetçi Gençlik” Derneği ile ilgili olarak, Hükümet şu unsurları belirtmiştir:

- İnternet sitesinde yayınlanan “toprağımıza saygı duymayan yabancıyla yaşamak zorunda kalmak” ve ülkenin göçmenler tarafından “sömürgeleştirilmesi” veya “Fransız kökenlilerin bugün kurbanı olduğu gerçek sömürgeleştirmenin sembolü” olarak bir caminin inşası vesilesiyle, bölgede “Müslüman çoğunluğa sahip bir göçmen nüfusun her zamankinden daha fazla firavun ibadet yeri inşa etmesinden” söz edilmesi,

- mitinglerde kullanılan “çıkaralım onları” veya “efendiler evimize” sloganları yazılı broşürler;

- Derneğin başkanı olarak 2011 yılının Ekim ayında *Rivarol* Gazetesinde, “kendi evlerinin efendisi olarak kalmak” isteyen Fransızlardan, “yalnızca Avrupa kökenli olabilecek” “doğal Fransızlardan” ve Derneğin “Genç savaşçıları örgütlemek ve eğitmek” ve “bıkkınlığı ifade etmek için gerekli yumruklama eylemlerini gerçekleştirmek” amacıyla kurulduğundan söz eden başvuranla yapılan bir röportaj; bu röportajda, başvuran, “mevcut demokratik ve küreselci düzenin meşruiyetini tanımadığı için milliyetçi gençlik için herhangi bir milliyetçinin devrimci olduğunu” iddia etmektedir;

- Başvuranın eşcinsellere yönelik nefretini ifade etmesi, özellikle düşmanca ve şiddet içeren propaganda afişlerinin yayınlanması vesilesiyle “herkes için evliliğe” karşı yapılan gösteriler sırasında kendini göstermiştir. Hükümet, bu bağlamda, Derneğin İnternet sitesinde 2013 yılının Mayıs ayında yayınlanan ve üzerinde bir maymunun görüldüğü bir poster ve aşağıdaki yazıları eklemektedir: “Herkes için onların düğünü?! Ve hazır gelmişken neden onun için olmasın!”. Ayrıca eklerde, 2013 yılının Ocak ayında *Le Monde* gazetesinde yayınlanan ve sitelerinde “sodomit anti-çiftleşme modeli” adı altında satılan, üzerinde Kelt haçı ve aşağıdaki uyarının bulunduğu “Milliyetçi Gençlik” çıkartmalarının yerleştirilmesiyle ve Sosyalist Parti’nin çeşitli bürolarında yapılan aşağılamaları anlatan bir makale de yer almaktadır: “Eşcinsel, bir annen ve baban olduğunu unutma”, “eşcinsel evliliğe hayır”;

- iki başvuranın da, “*L’Œuvre française*” Derneğinde olduğu gibi Yahudi karşısı ve inkârcı ideolojiler taşıyan yapılara yakınlığı.

79. Hükümet, başvuranların genelleştirilmiş ve tekrarlanan bir biçimde Yahudi aleyhtarı ve ırkçı ifadeler yaydıkları ve Sözleşme’nin temel değerleri olan adalet ve barışa aykırı amaçlarla ifade özgürlüğü ve dernek kurma özgürlüğünü kullanarak, Sözleşme’nin 10 ve 11. maddelerini amacından saptırmaya çalıştıkları sonucuna varmaktadır. Hükümet, başvurunun, Sözleşme hükümlerine *konu yönünden (ratione materiae)* uygun olmadığı gerekçesiyle de kabul edilemez olduğu sonucuna varmaktadır.

80. Hükümet, ikinci olarak, başvuran derneklerin kapatılmasına ilişkin kararın, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerinde güvence altına alınan hakların kullanılmasına haklı ve orantılı bir müdahale teşkil ettiği ve başvuranların şikâyetinin, bu hükümlerin ihlal edilmediği için değilse de, açıkça dayanaktan yoksun olduğu için reddedilmesi gerektiği kanaatindedir. Hükümet, yukarıda 61 ve 62. paragraflarda belirttiği üzere, bu müdahalelerin kanunla öngörüldüğü ve meşru bir amaç izlediği kanaatindedir. Diğer taraftan bu müdahaleler, ilgililerin tehlikeli faaliyetlerinin neden olduğu kamu düzeninin bozulması bakımından demokratik bir toplumda gereklidir. Hükümet, yukarıda açıklandığı gibi başvuranlar tarafından iletilen ideolojiyi vurgulamaktadır. Hükümet bu vesileyle, “*L'Œuvre française*” Derneğinin militer ve çok hiyerarşik yapıda, üniforma giyen militanlardan oluşan ve onlara savaşçı havası verilen, 2009 yılından beri “siyasi askerler” yetiştirmek için “Genç Ulus milliyetçi okul kampları” düzenleyen “*Première ligne*” (*Birinci Hat*) olarak adlandırılan bir asayiş birimi bulunduğunu belirtmektedir. Son olarak Hükümet, başvuranların kapatılmasının, sadece izlenen meşru amaçlara ulaşılmasına imkân verdiği kanaatindedir.

b) Başvuranlar

81. Başvuranlar, Hükümetin, başvuran iki dernek ile tabi oldukları kapatma tedbirlerinin birbirinden farklı olmasına rağmen, bu dernekler arasındaki karışıklığı sürdürmeye çalıştığını belirtmektedirler. Başvuranlar, *Rivarol* Gazetesiyle herhangi bir mali veya yapısal bağlantılarının bulunmasının yanı sıra, belirli toplantıların yıllık organizasyonu için herhangi bir sorumlulukları bulunduğunu da reddetmektedirler.

82. Başvuranlar, 34550/15 no.lu başvuruda, İçişleri Bakanlığının “Milliyetçi Gençlik” (*Jeunesses nationalistes*) ile diğer örgütleri karıştırdığını belirtmektedirler. Başvuranlar, 34532/15 no.lu başvuruda, “*L'Œuvre française*” Derneği ile Hükümet tarafından belirtilen ideolojik olarak yakın kişiler arasında herhangi bir özel bağlantı bulunduğunu

reddetmektedirler. Ayrıca, “Genç Ulus” tarafından düzenlenen yaz kamplarında silahların varlığını da reddetmektedirler (yukarıda 31. paragraf). Başvuranlar, bu kamplarda verilen eğitimlerin, üniformaların, sıralı yapılan geçit törenlerinin ve bayrağa selam vermenin, bir savaş grubunun toplantısı olarak nitelendirilmesi için yeterli olmadığı kanaatindedirler. Bu, milliyetçiler arasında, konferansların düzenlendiği ve bayrağa saygı durumunda bulunulan bir izci kampıdır.

83. Başvuranlar, Hükümetin Mahkemeyi yanıltıcı bir bilgi seline boğarak kafa karışıklığını sürdürmeye çalıştığını ileri sürmektedirler. Başvuranlar, iki derneğin kapatılmasının, aslında eşcinsel çiftlerin evliliğine ilişkin Kanun’a karşı protesto hareketine katılmalarından kaynaklandığını belirtmektedirler. Hükümetin, bu hareketi kendisini ifade ettiği çağrışımsal çerçeveden mahrum etmek ve bir araya getirdiği siyasi muhalifleri ortadan kaldırmak için yaptığı bir manevradır bu aslında. Son olarak başvuranlar, Hükümetin, en kararlı muhaliflerini siyasi haritadan silmeye çalışmak için trajik bir üçüncü sayfa haberinden yararlandığı kanaatindedirler.

Mahkemenin Değerlendirmesi

1. Genel İlkeler

a) Çoğulcu demokrasi ve Sözleşme’nin 11. maddesiyle korunan oluşumlar

84. Mahkeme, siyasi demokrasinin şüphesiz Avrupa kamu düzeninin temel bir unsurunu teşkil ettiğini ve Sözleşme’nin öngördüğü ve Sözleşme ile uyumlu olan tek siyasi model olduğunu birçok defa belirtmiştir. Sözleşme’nin 11. maddesinin ikinci paragrafının yanı sıra Sözleşme’nin 8, 9 ve 10. maddelerinin lafzına göre, bu hükümlerde yer alan haklardan birine müdahaleyi haklı kılacak tek gereklilik biçimi, “demokratik toplumdan” talep edilebilecek olandır (özellikle bk. *Gorzeliik ve diğerleri/Polonya* [BD],

no. 44158/98, § 89, AİHM 2004-I, *Zehra Vakfı ve diğerleri/Türkiye*, no. 51595/07, § 49, 10 Temmuz 2018).

85. Mahkeme, “demokratik bir toplumun” özellikleri arasında, çoğulculuk, hoşgörü ve açıklığa özel bir önem atfetmektedir (*Handyside/Birleşik Krallık*, 7 Aralık 1976, § 49, A Serisi no. 24, yukarıda anılan *Zehra Vakfı ve diğerleri*, § 50). Mahkeme, Sözleşme’nin 11. maddesi bağlamında, siyasi partilerin yanı sıra çeşitli sosyal amaçlarla oluşturulan dernek ve vakıfların da demokrasinin sağlıklı işlemesi için önemli olduğunu yeniden belirtmektedir. İyi işleyen bir sivil toplumda, vatandaşların başkalarıyla bir araya gelebildikleri ve ortak amaçlar doğrultusunda birlikte çalışabildikleri dernekler aracılığıyla demokratik sürece geniş ölçüde katılım sağlamaları tamamen doğaldır. Mahkeme ayrıca, bir derneğin fikir ve kanaatlerini özgürce ifade edememesi halinde çoğulculuk ilkesinin uygulanmasının mümkün olmaması sebebiyle, Sözleşme’nin 10. maddesi anlamında görüşlerin ve bunları ifade etme özgürlüğünün korunmasının da örgütlenme özgürlüğünün amaçlarından birini oluşturduğunu kabul etmiştir (yukarıda anılan *Gorzelik ve diğerleri*, §§ 90-92). Sözleşme’nin 11. maddesi, görüşleri memnuniyetle karşılanan veya zararsız kabul edilen kişi veya dernekler için olduğu kadar, gücendiren, şok eden veya rahatsız eden kişiler için de uygulanır (*Redfearn/Birleşik Krallık*, no. 47335/06, § 56, 6 Kasım 2012, yukarıda anılan *Vona*, § 63).

b) Sınırlama Getirilmesi Olasılığı ve Mahkemenin Denetimi

86. Örgütlenme özgürlüğü, yine de mutlak bir hak değildir. Bir dernek veya vakfın faaliyetleri veya programında beyan ettiği niyetleri dolayısıyla Devletin kurumlarını veya başkalarının hak ve hürriyetlerini tehlikeye sokması durumunda, Sözleşme’nin 11. maddesinin, bir Devletin yetkili makamlarını bu kurum ve kişileri koruma yetkisinden mahrum etmediğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Bu durum, hem 11. maddenin 2. paragrafından hem de Sözleşme’nin 1. maddesi uyarınca Devlete yüklenen pozitif

yükümlülüklerden kaynaklanmaktadır (yukarıda anılan *Gorzelik ve diğerleri*, § 94, yukarıda anılan *Zehra Vakfı ve diğerleri*, § 52).

87. Devletlerin, bir derneğin amaç ve faaliyetlerinin, mevzuatla belirlenen kurallara uygunluğu konusunda denetim hakkı vardır (*Sidiropoulos ve diğerleri/Yunanistan*, 10 Temmuz 1998, § 40, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-IV, *Kurtuluş Ordusu Moskova Kolu/Rusya*, no. 72881/01, § 59, AİHM 2006-XI). Bununla birlikte Devletler, bu hakkı, Sözleşme bağlamındaki yükümlülüklerine uygun bir şekilde ve Mahkemenin denetimine tabi tutulması şartıyla kullanmalıdır. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 11. maddesinde belirtilen istisnalar, yalnızca örgütlenme özgürlüğüne getirilen sınırlamaları haklı gösterebilecek ikna edici ve zorunlu gerekçelere ilişkin katı bir yorumlamayı gerektirmektedir.

88. Mahkemenin daha önce, kapatma kararının, yalnızca en ciddi durumlarda uygulanabilen, ağır sonuçları olan katı bir tedbir olduğunu belirtme fırsatı olmuştur (*Rhino Derneği ve diğerleri/İsviçre*, no. 48848/07, § 62, 11 Ekim 2011, yukarıda anılan *Vona*, § 58, yukarıda anılan *Les Authentiks ve Supras Auteuil 91*, § 84). Bir derneğin şiddeti beslemek veya demokratik ilkelerin reddini somutlaştırmak gibi amaçlarının bulunduğu kanaatine makul olarak varılamadığı sürece, -demokrasiyi koruma kisvesi altında- örgütlenme özgürlüğünü kısıtlamaya yönelik olarak alınan radikal tedbirlerin, siyasi görüşlerin dernek ve toplantılar da dâhil olmak üzere her türlü barışçıl ve yasal yollarla ifade edilmesini güvence altına almayı amaçlayan Sözleşme'nin ruhuyla bağdaştırılması zordur (yukarıda anılan *Vona*, § 63).

89. Bu anlamda her türlü müdahale, kamu yararına belirli bir kısıtlama getirilmesine ilişkin “zorunlu bir sosyal ihtiyaca” cevap vermelidir; dolayısıyla “gerekli” kelimesi, “yararlı” ya da “uygun” gibi ifadelerin esnekliğine sahip değildir. Sözleşme, ulusal makamlara bu açıdan bir takdir payı bıraksa da, ulusal makamların değerlendirmeleri Mahkemenin incelemesine tabidir.

Bu denetimini uygularken, Mahkemenin görevi, uygulama önlemleri konusunda karar vermede uluslararası bir mahkemeden daha iyi konumda olan yetkili ulusal makamların yerine geçmek değil, bu makamların takdir yetkileri uyarınca verdikleri kararları, Sözleşme'nin 11. maddesi açısından denetlemektir. Buradan, Mahkemenin davalı Devletin bu takdir yetkisini iyi niyetle, özenle ve makul şekilde kullanıp kullanmadığını araştırmakla yetinmesi gerektiği anlaşılmamaktadır: Mahkemenin ihtilaf konusu müdahaleyi haklı göstermek için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin “uygun ve yeterli” olup olmadığını ve ihtilaf konusu müdahalenin “izlenen meşru amaçla orantılı” olup olmadığını belirlemek için, bu müdahaleyi, davanın tamamı ışığında değerlendirmesi gerekmektedir. Böylelikle Mahkeme, ulusal makamların, ilgili olay ve olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak, Sözleşme'nin 11. maddesi tarafından ortaya konulan ilkelere uygun kuralları uyguladıkları konusunda ikna olmalıdır (yukarıda anılan *Gorzelik ve diğerleri*, §§ 94-96, yukarıda anılan *Les Authentiks et Supras Auteuil* 91, § 73).

c) Hoşgörüsüzlük sembolleri ve derneklerin kapatılması ile ilgili davalarda bu ilkelerin uygulanması

90. Mahkeme, *Fáber/Macaristan* (no. 40721/08, 24 Temmuz 2012) davasında, yetkili makamlar tarafından kışkırtıcı olarak algılanan, ırkçılık ve nefrete karşı bir gösteri yakınında faşist çağrışımlı bir bayrak asılmasının, tek başına, “açık bir tehdit ve yakın şiddet tehlikesi” içermediği ve eylemin gözdağı vermemesi ve belirli kişilere karşı derin nefret uyandırarak şiddeti teşvik etmemesi nedeniyle, kamu düzenini bozmaya yeterli olmadığı kanaatine varmıştır (§§ 44 ve 56; ayrıca bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) bir gösteri sırasında kırmızı yıldızlı bayrak taşınmasıyla ilgili olarak bk. yukarıda anılan *Vajnai* kararı, §§ 53 ve 56).

91. Mahkeme *Vona* davasında, Macar yetkili makamları tarafından Romanlara karşı paramiliter yürüyüşler düzenleyen bir derneğin

kapatılmasının demokratik bir toplumda gerekli olduğuna hükmetmiştir. Bu kararın somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“57. Mahkemeye göre, Devletin ayrıca, başkalarının haklarını yeterince yakın bir şekilde tehdit eden bir zararın, demokratik bir toplumun dayandığı temel değerleri baltalama riski taşıması durumunda, demokrasiyi partiler dışındaki oluşumlara karşı korumak için önleyici tedbirler alma hakkı vardır. Bu değerlerden biri, toplumu oluşturan üyelerin toplum içinde herhangi bir ırk ayrımı olmaksızın bir arada yaşamasıdır; nitekim bu değerden yoksun demokratik bir toplum tasavvur edilemez. (...)

66. Mahkeme siyasi kişiliklerin paramiliter bir güç örgütlenme yeteneklerinin ve istekliliklerinin gösterilmesinin, siyasi görüşleri ifade etmeyi amaçlayan barışçıl ve yasal araçların kullanımının ötesine geçtiği kanaatine varmaktadır. Tarihsel deneyim ışığında - bu durumda bir dönem Ok Haç Partisi'nin iktidar olduğu Macaristan'ın deneyimi bakımından -, bir derneğin ırk ayrımını ifade eden ve dolaylı olarak ırka dayalı eylemler çağrısında bulunan paramiliter gösterilere başvurusu, özellikle ırksal bir azınlığın üyelerinin evde bulundukları sırada ve dolayısıyla tutsak bir izleyici kitlesi oluşturduklarında, yalnızca bu kişiler üzerinde sindirici bir etkiye sahip olabilecektir. Mahkemeye göre, bu durum, Sözleşme'nin ifade veya toplanma ile ilgili olarak sağladığı korumanın sınırlarını aşar ve “gerçek bir tehdit” oluşturan, – Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesinin Virginia/Black kararında [538 U.S. 343 (2003)] kullanılan terimler yinelenmek gerekirse sindirme anlamına gelir (yukarıda 31. paragraf). (...) Mahkeme, paramiliter bir geçit töreninin, rahatsız edici veya saldırgan bir fikrin basit bir şekilde ifade edilmesinin ötesine geçtiği, çünkü şekilde mesaja, tehditkâr örgütlü bir aktivist grubunun fiziksel varlığının eşlik ettiği kanaatindedir. (...)

69. Mahkemeye göre, söz konusu toplantıların sindirici niteliği, bu toplantıların yetkili makamlar tarafından yasaklanmamış ve herhangi bir şiddet veya suça yol açmamış olmasına rağmen, diğer bütün hususlardan öncelikli olarak değerlendirilir. Önemli olan, mitinglerin tekrar tekrar düzenlenmesinin başkalarını (...) sindirici nitelikte olduğudur ve bu nedenle, özellikle yürüyüşlerin yeri göz önüne alındığında, başkalarının hakları üzerinde yansımalarının olması muhtemeldir. Derneğin kapatılmasıyla ilgili olarak, gösterilerin hiçbirinin yasa dışı olmamasının pek önemi yoktur; somut olayda Mahkemeden, bu gösterilerin, Sözleşme tarafından güvence altına alınan toplanma hakkının kullanılması olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini belirlemesi istenmemiştir. Bir derneğin gerçek niteliği ve gerçek amaçlarının, ancak bu

tür gösterilerin somut açılımına göre ortaya çıkması mümkündür. Mahkemeye göre, “Çingenelerin suçlarını” paramiliter bir geçit töreni yoluyla, kontrol altında tutmak amacıyla bir dizi miting düzenlemek, ırk ayrımcılığı politikasının uygulanması olarak değerlendirilebilir. Aslında bu sindirici yürüyüşler, özünde ırkçı olan belirli bir kamu düzeni vizyonunu gerçekleştirmeye yönelik ilk adım olarak görülebilir. (...)

71. Mahkeme, hareketin ve Derneğin kapatılmasının tamamen radikal bir tedbir teşkil ettiğinin farkındadır. Bununla birlikte Mahkeme, yetkili makamların meseleyi çözmek için en az müdahaleci ve dahası tek makul önlemi seçtiklerine inanmaktadır. Ayrıca, ulusal makamların, daha önce Derneğin dikkatini, hareketin faaliyetlerinin yasa dışı niteliğine çektiğinin ve bunun ancak resmi yoldan saygıyı teşvik ettiğinin (bk. yukarıda 9. paragraf), zira davanın devam ettiği sırada başka toplantıların da düzenlendiğinin (...) kaydedilmesi gerekmektedir. Mahkemeye göre, hareketin düzenlediği toplantıların başkalarının haklarına yönelik oluşturduğu tehdit, ancak Derneğin, harekete verdiği örgütsel desteğinin ortadan kaldırılmasıyla etkili bir şekilde ortadan kaldırılabilir. Yetkili makamlar, hareketin ve derneğin, Dernekler Kanunu’na dayalı olarak imtiyazlı bir varlık biçiminde yasal varlıklarını teyit ederek faaliyetlerine devam etmelerine izin verselerdi, kamuoyu bu tavrı Devletin bu tehdidi meşrulaştırması olarak anlayabilirdi. Yasal olarak tanınan bir tüzel kişiliğin ayrıcalıklarından yararlanan Dernek, bu şekilde hareketi desteklemeye devam edebilirdi ve böylece Devlet, miting kampanyasının örgütlenmesini dolaylı olarak kolaylaştırmış olurdu. (...) ”

d) Sözleşme haklarının kötüye kullanılmasının 17. madde ile yasaklanması

92. Mahkeme birçok defa, “Sözleşme’nin 17. maddesinin, grup veya kişilerle ilgili olması nedeniyle, bunların Sözleşme’de kabul edilen hak ve özgürlüklerin yok edilmesine yönelik bir eylemi gerçekleştirmelerini ya da bir faaliyette bulunmalarını sağlayan bir hakkı Sözleşme’den türetmelerini imkânsız kılmayı amaçladığını; (...) böylelikle hiç kimsenin, ilgili hak ve özgürlüklerin yok edilmesine yönelik eylemlerde bulunmak için Sözleşme’nin hükümlerini ileri sürmemesi gerektiğini” belirtmiştir (*Lawless/İrlanda*, 1 Temmuz 1961, § 7, A Serisi no. 3 ve yakın bir tarihte verilen *Roj TV A/S/Danimarka* kararı, no. 24683/14, § 30, 24 Mayıs 2018). Özellikle Sözleşme’nin 17. maddesinin genel amacı, totaliter grupların

Sözleşme’de belirtilen ilkeleri kendi lehlerine kullanmalarını engellemektir (*W.P. ve diğerleri/Polonya* (k.k.), no. 42264/98, AİHM 2004-VII).

93. Ancak Mahkeme, bu amaca ulaşmak için, söz konusu hak ve özgürlüklerden herhangi birini yok etmeye yönelik faaliyetlerde bulunduğu tespit edilen kişilerin, Sözleşme ile güvence altına alınan tüm hak ve özgürlüklerden yoksun bırakılmaması gerektiğini belirtmiştir. Sözleşme’nin 17. maddesi, esas olarak, ileri sürüldükleri takdirde, “Sözleşme’de tanınan hak veya özgürlüklerin” yok edilmesini amaçlayan faaliyetlere fiilen katılma hakkını elde etme girişimine imkân verecek hakları kapsar. Bu haklar arasında, Sözleşme’nin 10 ve 11. maddeleri ile güvence altına alınan ve Sözleşme’nin 17. maddesi tarafından kapsanan ifade ve örgütlenme özgürlükleri de bulunmaktadır (yukarıda anılan *Lawless*, § 6, *Kasymakhunov ve Saybatalov/Rusya*, no. 26261/05 ve 26377/06, § 103, 14 Mart 2013, yukarıda anılan *Roj TV A/S*, § 30 ve bu kararda yer alan atıflar).

94. Devletlerin, bir derneğin amaç ve faaliyetlerinin mevzuatla belirlenmiş kurallara, özellikle siyasi veya sosyal bir oluşumun çabalarını çoğulcu demokrasinin temellerini baltalamayı içeren bir hedefe ulaşmaya yoğunlaştırmasını engellemeyi amaçlayan kurallara uygunluğunu denetleme hakkı vardır (*Zehra Vakfı ve diğerleri*, § 56). Bu oluşumun Sözleşme’de yer alan hak ve özgürlükleri yok etmeye yönelik faaliyette bulunduğu veya fiillerde bulunduğu açıkça sabit olmadıkça, bu hak, Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen istisnalara tabidir (*Hizb Ut-Tahrir ve diğerleri/Almanya* (k.k.), no. 31098/08, 12 Haziran 2012, yukarıda anılan *Kasymakhunov ve Saybatalov*, § 103, yukarıda anılan *Vona*, § 38; ayrıca ifade özgürlüğüyle ilgili olarak bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) bk. yukarıda anılan *Perincek*, § 114, *Pastörs/Almanya*, no. 55225/14, § 37, 3 Ekim 2019).

95. Mahkeme, siyasi oluşumların Sözleşme hükümlerinin korumasından yararlanarak faaliyetler yürütebilecekleri sınırları tanımlamıştır. Mahkeme, bu tür bir oluşumun, iki şartla, Devletin mevzuatında veya yasal ya da

anayasal yapılarında bir değişikliği teşvik edebileceği kanaatine varmaktadır: birincisi, bu bağlamda kullanılan yöntemler yasal ve demokratik olmalıdır; ikincisi, önerilen değişikliğin kendisi temel demokratik ilkelere uygun olmalıdır. Liderleri şiddete başvurmaya teşvik eden veya demokrasiye riayet etmeyen ya da bu demokrasiyi yok etmeyi amaçlayan ve demokrasinin tanıdığı hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesini hedefleyen bir siyasi proje önerisinde bulunan siyasi bir örgütün, bu gerekçelerle verilen cezalara karşı Sözleşme'nin korumasından yararlanamayacağı anlaşılmaktadır (*Refah Partisi ve diğerleri/Türkiye* [BD], no. 41340/98 ve diğer 3 başvuru, §§ 97 ve 98, AİHM 2003-II, yukarıda anılan *Kasymakhunov ve Saybatalov*, § 105).

96. Mahkeme, İslamofobik, anti-Semitik, ırkçı ve/veya nefrete ya da şiddete teşvik etme amaçları nedeniyle, Sözleşme'nin 17. maddesi tarafından, Sözleşme'nin 10. maddesinin korumasından çıkarılması gerektiği kanısına vardığı söylem veya faaliyetlerin bir özetine ilişkin olarak, yukarıda anılan *Roj TV A/S* (§§ 32-38) kararına atıfta bulunmaktadır.

97. Mahkeme, yukarıda anılan *Hizb Ut-Tahrir ve diğerleri* davasında, şiddet, vatandaşların sınır dışı edilmesi ve öldürülmesi yoluyla İsrail Devletini yok etmek amacıyla şiddete başvurulmasını öneren başvuran derneğin, Sözleşme'nin değerlerine açıkça aykırı olan amaçlarla Sözleşme tarafından güvence altına alınan hakları kullandığına karar vermiştir. Mahkeme, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri açısından sunulan başvuruyu, Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkeme, bu sonucu, başvuranların *Hizb Ut-Tahrir* ideolojisini Rusya'da yaymaları sebebiyle mahkûm edilmeleriyle ilgili olan ve Sözleşme'nin 17. maddesinin kapsamına giren yukarıdan anılan *Kasymakhunov ve Saybatalov* davasında onaylamıştır.

98. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin 17. maddesinin, yasal amacının anti-Semitik çağrışımları olan bir derneğin kurucularının, bu yasağa itiraz etmek için Sözleşme'nin 11. maddesinde yer alan dernek kurma özgürlüğü hakkını ileri sürmelerini engellediği kanaatine varmaktadır ve özellikle ilgililerin

esasen bu hükmü, Sözleşme'nin lafzına ve ruhuna aykırı faaliyetlerde bulunma hakkına dayanarak kullanmaya çalıştıklarını belirtmiştir (yukarıda anılan *W.P. ve diğerleri*). Mahkeme, ifade özgürlüğünün anti-Semitik ve inkârcı amaçlarla kullanılmasıyla ilgili *Garaudy/Fransa* ((k.k.), no. 65831/01, 24 Haziran 2003) ve *M'Bala M'Bala/Fransa* ((k.k.), no. 25239/13, AİHM 2015 (alıntılar)) kararlarında da aynı sonuca varmıştır (bu kararların özeti için bk. yukarıda anılan *Roj TV A/S*, §§ 32 et 37; ayrıca şiddetli anti-Semitik açıklamalar ile ilgili olarak bk. *Pavel Ivanov/Rusya* (k.k.), no. 35222/04, 20 Şubat 2007 ve Holokost inkârı ile ilgili olarak, yukarıda anılan *Perinçek*, § 243).

99. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin 17. maddesinin etkisiyle, Müslümanlara karşı şiddetli ve genel bir saldırı sebebiyle mahkûm edilen bir başvuranın, Sözleşme'nin 10. maddesinin korumasından yararlanma hakkına sahip olamayacağı kanaatine varmıştır (*Norwood/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 23131/03, AİHM 2004-XI; ayrıca ırkçı veya yabancı düşmanı söylemleri ile ilgili bk. *Glimmerveen ve Hagenbbek/Hollanda*, no. 8348/78 ve 8406/78, 11 Ekim 1979 tarihli Komisyon kararı, DR 18 s. 198).

100. Mahkeme, *Molnar/Romanya* ((k.k.), no. 16637/06, 23 Ekim 2012) davasında, "Romanya'nın eşcinsellere değil çocuklara ihtiyacı vardır" yazılı afişlerin dağıtımının, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak nitelikte olduğu ve Sözleşme'nin temel değerlerine ve demokratik bir topluma aykırı olduğu ve bu türden bir eylemin Sözleşme'nin 10. maddesi tarafından korunmadığı kanaatine varmıştır (*aksi yönde (a contrario)* bir karar için, homofobik şiddeti veya nefreti amaçladığı hemen belli olmayan bir konuşma ile ilgili bk. *Carl Jóhann Lilliendahl/İzlanda* (k.k.), no. 29297/18, § 26, 11 Haziran 2020).

101. Son olarak Mahkeme, Sözleşme'nin 10 ve/veya 17. maddesi açısından Holokost inkârı ve Nazi suçları ile ilgili söylemler hakkında – Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrasının yorumlanmasına yardımcı olarak 17. maddeye dayanarak ve müdahalenin gerekliliğini onaylayarak vardığı sonucu desteklemek için – birçok davanın açıkça dayanaktan yoksun olması

(yakın tarihli bir örnek için, *Williamson/Almanya* (k.k.), no. 64496/17, 8 Ocak 2019) ve Sözleşme'nin 17. maddesini (*Pastörs/Almanya*, no. 55225/14, §.36, 3 Ekim 2019 bu kararda yer alan atıflar) dikkate alarak, Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşmadığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmaktadır. Şeriatı dayalı bir rejim kurma projesi bulunan bir siyasi partinin kapatılmasına ilişkin olarak yukarıda anılan *Refah Partisi ve diğerleri* kararında, Mahkeme, Sözleşme'nin 17. maddesinin uygulanabilirliğini incelemeyen, Sözleşme'nin 17. maddesine de dayanarak, Sözleşme'nin 11. maddesinin (§§ 96 ve 98) ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

2. 77400/14 no.lu başvuruda ilkelerin uygulanması

a) Kabul Edilebilirlik Hakkında

102. Mahkeme, başvuran tarafından ileri sürülen şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

103. Bu noktada Mahkeme, Hükümetin, somut olaydaki diğer iki davada savunduğunun aksine, Sözleşme'nin 17. maddesini ileri sürmediğini gözlemlemektedir. Mahkeme, Danıştayın, “*Troisième Voie*” Derneğinin ve DMG üyelerinin birlikte, İGK'nin L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında özel bir milis oluşturmaları ve sadece bu gerekçenin kapatılmalarına yönelik bir dayanak oluşturabilmesi halinde, bu hükmün 6. fıkrası anlamında (yukarıda 23. paragraf), dernek tarafından nefrete, ayrımcılığa veya şiddete teşvik edilmesine ilişkin kapatma kararnamesi ile kabul edilen diğer gerekçenin hukuka aykırı olduğu sonucuna vardığını tespit etmektedir. Mahkeme, başvuranın, Sözleşme tarafından tanınan hak ve özgürlükleri ortadan kaldırılmaya yönelik davranışlarını *ilk bakışta (prima facie)* tespit

etmeyen Danıştay tarafından yapılan olay ve olgulara ilişkin hukuki nitelendirmeyi kaydetmektedir. Mahkeme, somut olayda, şikâyetin Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşıp bağdaşmadığının belirlenmesinin gerekli olmadığı kanaatine varmaktadır. Mahkeme, her hâlükârda, Hükümet tarafından Sözleşme'nin 11. maddesinin ikinci fıkrası (yukarıda 62 ve 66. paragraflar) açısından sunulan iddiaların, “*Troisième Voie*” Derneğinin ve “DMG üyelerinin” faaliyetlerinin, Sözleşme'nin temel değerleri olan hoşgörü, adalet ve barış ile uyumluluğunu incelemesine sebep olacağını tespit etmektedir.

b) Esas Hakkında

104. Mahkeme, “*Troisième Voie*” Derneğinin ve DMG'lerin kapanması, Sözleşme'nin 11. maddesi tarafından güvence altına alındığı şekliyle, başvuranın dernek kurma özgürlüğü hakkının kullanımına yapılmış bir müdahale olarak değerlendirildiği kanaatine varmaktadır.

105. Mahkeme, kapatma kararının, Hükümet tarafından İGK'nin L. 212-1. maddesinin 2 ve 6. fıkralarında öngörülen varsayımlara dayanarak verildiğini tespit etmektedir. Ulusal hâkim, kapatma ile ilgili ilk gerekçeyi, yani özel bir milisin bulunduğunu kabul etmiştir. Buna karşılık söz konusu hâkim, ayrımcılığa, nefrete veya şiddete teşvik edilmesine ilişkin ikinci gerekçeyi nitelendirmek için yeterli unsurlara sahip olmadığı kanaatine varmıştır (yukarıda 23. paragraf). Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın davanın genel bağlamının değerlendirilmesinde dikkate alınması mümkün olsa bile ilgili tarafından yönetilen grupların faaliyetlerinin bu yönünü incelemeyi amaçlamamaktadır (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Union nationale turque ve Kungyun/Bulgaristan*, no. 4776/08, § 40, 8 Haziran 2017).

106. Mahkeme, müdahalenin kanunla, yani İGK'nin L. 212-1 maddesinin 2. fıkrasıyla öngörüldüğünü tespit etmektedir. Özellikle, başvuran, kararname ile kapatılma kararını tahmin ederek, “*Troisième Voie*” Derneğinin ve

DMG'lerin kendi kendini feshetmesine yönelik işlemleri başlatmış olsa da, yetkili ulusal makamlar, bu oluşumların yukarıda belirtilen yasal hüküm anlamında kapatılması muhtemel “fiili gruplaşmalar” olarak kaldığı kanaatine varmışlardır. Öte yandan, ihtilaf konusu kapatma kararı ayrıca, kapatılan oluşumların yeniden kurulmasını önlemeyi amaçlamıştır. Danıştaya göre, kendi kendini feshetme, kapatma kararından kurtulmaya imkân verebilmektedir ve bu durum, İGK'nin L. 212-1 maddesinin son fıkrasında öngörülen bir suçtur. Bu koşullar altında, Mahkeme, başvuranın, kapatma kararnamesinin İGK'nin L. 212-1 maddesine dayanarak kabul edilemeyeceği yönündeki iddiasına katılmamaktadır.

107. Mahkeme, ihtilaf konusu tedbirin, Sözleşme'nin 11. maddesinin 2. fıkrasının amaçları doğrultusunda kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin korunması ve başkalarının haklarının korunmasına yönelik tüm meşru amaçlara yönelik olarak görülebileceği kanaatine varmaktadır.

108. Geriye söz konusu tedbirin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını belirlemek kalmaktadır ve bu durum, ulusal mahkemeler tarafından ileri sürülen gerekçelerin “zorunlu bir sosyal ihtiyacı” kanıtlamak için ilgili ve yeterli olup olmadığının ve tedbirin izlenen meşru amaçlarla orantılı olup olmadığının tespit edilmesi gerektirmektedir.

109. Mahkeme öncelikle, “*Troisième Voie*” Derneğinin seçime aday olan bir siyasi parti olmadığını ancak aşırı sağ hareketin bir figürü olan başvuran tarafından savunulan ve devrimci milliyetçi ideolojinin desteklenmesi hususunda siyasi bir programla ilgili olan bir dernek olduğunu tespit etmektedir ve bu, Mahkemeyi, dernek kurma hakkına bir kısıtlama getirme gerekliliği açısından apolitik bir dernekle ilgili gerçekleştireceği incelemeden daha titiz bir inceleme yapmaya teşvik etmesi gerektirmektedir (yukarıda anılan *Vona*, § 58, *aksi yönde (a contrario)* bir karar için, *Les Authentiks ve Supras Auteuil 91*, § 84).

110. Mahkeme, derneğin kapatılmasını tetikleyen bu gruplaşmanın sosyal amacının, bildirdiği siyasi ifade veya hatta lideri olan başvuranın tamamen

siyasi görüşleri olmadığını ancak kapatma kararına özellikle bir eylemin neden olduğunu gözlemlemektedir. C.M. isimli bir gencin vefat etmesinin ardından, yetkili Fransız makamları, bu şiddet içeren olayın kamu düzeninin bozulmasına neden olduğunu göz önünde bulundurularak, “*Troisième Voie*” Derneğinin ve bu Derneğin DMG adlı hizmetinin kapatılmasına karar vermişlerdir. Bu olay ihtilaf konusu kararda belirleyici olmuştur, zira İçişleri Bakanlığı, Danıştay nezdinde sunduğu dilekçesinde yer alan beyanlarında, “herkes için evlilik bağlamındaki yasa etrafında çıkan tartışma ve çatışmalar dayanak gösterilerek” “aşırı sağcı ve aşırı solcu aktivistler arasındaki artan çatışmaların bağlamını” yani “*Troisième Voie*’nin ve DMG üyelerinin eylemlerinin, geçmişte olduğundan daha fazla, kamu düzeninde ciddi sorunlara yol açma olasılığı yüksek olduğunu” belirten “gergin bir bağlamı” (yukarıda 19. paragraf) ortaya koymuştur.

111. Mahkeme, kapatma kararnamesinde belirtilen bu şiddet eylemine ek olarak, yasamanın, Danıştay gibi, söz konusu gruplaşmaların önceki davranışları “özel milis” olarak dikkate aldığını tespit etmektedir. Mahkeme özellikle, bu tür bir nitelendirmeyi desteklemek için – “*Troisième Voie*” Derneğinin üyelerinin iç içe geçmiş durumda olan - “İnan, Savaş, İtaat Et” sloganıyla lider olarak başvuran etrafında toplanan DMG üyelerinin örgütünün hiyerarşik bir yapısı olduğunun, üniformalı mitingler ve üyeleri tarafından geliştirilen savaşçı yönlü geçit törenleri düzenlendiğinin ve gerekirse “çatışma” durumunda güç kullanımına dayalı eylemleri gerçekleştirmek için fiziki yeterliliklerine göre söz konusu örgüte alındıklarının kabul edildiğini tespit etmektedir (yukarıda 13 ve 17. paragraflar).

112. Mahkeme, yukarıda anılan *Vona* kararında, bir derneğin amacının yalnızca tüzüğünün resmi içeriğinden kaynaklanamayacağını, ancak gerçek amaç ve faaliyetlerinin de dikkate alınması gerektiğini hatırlatmıştır (§ 69). Mahkeme, başkalarının haklarını yeterince yakın bir şekilde tehdit eden bir tehlikenin, demokratik bir toplumun dayandığı temel değerleri baltalama

riskinin taşınması durumunda, paramiliter toplantıların, korku uyandırmaya ve Devletlerin siyasi partiler dışındaki oluşumlara karşı demokrasiyi korumak amacıyla önleyici tedbirler alma hakkını sağlamaya yönelik olduğunu vurgulamıştır (§§ 57, 66 ve 69).

113. Somut olayda, başvuranın, İGK'nin L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası anlamında, DMG üyelerinin özel milis niteliği taşımadıklarını ileri sürmesi halinde, Mahkeme, iç hukuk yorumlama ve uygulama görevinin yetkili ulusal makamlara ve özellikle de mahkemelere ait olduğunu yinelemektedir. Mahkeme yalnızca, yetkili makamların takdir yetkileri gereğince verdikleri kararları denetlemekle görevlidir. Böylelikle Mahkeme, verilen kararların ilgili olay ve olguların makul bir değerlendirmesine dayandığı konusunda ikna olması gerekmektedir (yukarıda anılan *Vona*, § 62). Somut olayın koşullarında, Mahkeme, DMG üyelerinin, “*Troisième Voie*” Derneğinin klasik bir hizmetinden daha fazlasını oluşturduğunu belirtmek için Danıştay tarafından kabul edilen kriterlerin mantıksız veya keyfi olduğu sonucuna varamayacaktır. Bu bağlamda, İçişleri Bakanlığı tarafından sunulan unsurlar, DMG üyelerinin askeri örgütlenme ve görünüme sahip olan bir grup olarak faaliyetlerinin gerçekliğini göstermektedir (yukarıda 16 ve 17. paragraflar). Öte yandan Hükümet, DMG üyelerinin tehdit edici ve saldırgan niteliğini Mahkeme önünde vurgulamıştır ve söz konusu DMG üyelerinin toplandıklarına dair fotoğrafları ve aşırılık yanlısı bir ideolojinin hizmetinde üyeleri tarafından işlenen taciz örneklerini göndermiştir. Başvuran bu unsurların gerçekliğine itiraz etmemiştir.

114. Mahkeme, yetkili Fransız makamların, sembolleri, üniformaları, oluşumları, güç kültü ve selamlarıyla dazlak hareketinden doğan ve şiddete eğilimi bilinen hatta varoluş sebebini (yukarıda 48. paragraf) oluşturan bu türden bir grubun, rahatsız edici veya aşağılayıcı düşünceleri açıklayan bir grubun varlığının ötesine geçen bir şiddet ve yıldırma iklimini teşvik etmesinden korkmalarının makul olduğuna karar vermektedir (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *Vona*, § 66) . Bu

grubun, başvuran tarafından sunulan ortak ideolojilerini ifade etmek için “*Troisième Voie*” Derneğinin üyeleriyle tamamen kanuna uygun şekilde çeşitli vesilelerle yürüebildiği doğrudur. Mahkeme, bununla birlikte, bu ideolojinin, gözetimle ve işlenen ceza gerektiren suçlarla ortaya çıkan “birçok şiddet eyleminde uzantısının” bulunduğunu (yukarıda 13, 18 ve 65. paragraflar) ve bu durumun zaman içinde başkalarının hak ve özgürlükleri ve kamu düzeni için bir tehdit ortamı yarattığını gözlemlemektedir.

115. Diğer taraftan başvuran, üyelerin bireysel davranışlarının, yönettiği örgütlere atfedilemeyeceğini ileri sürmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın kendisinin, lider olarak, anti-faşist hareketlere ve güvenlik güçlerine karşı mücadeleye ve fiziksel saldırılara başvurmayı teşvik edecek şekilde siyasi şiddeti övdüğünü tespit etmektedir. Başvuran, “*Troisième Voie*” Derneğinin internet sitesinde yayınlanan açıklamalarında bu güç kullanımını haklı göstermiştir (yukarıda 17. paragraf). Mahkeme bu bağlamda, Parlamento soruşturma komisyonunun, grupların sorumluluklarından kaçma ve üyelerinin eylemlerinden kendilerini ayırma (yukarıda 50. paragraf) stratejilerine ilişkin endişesini dikkate almaktadır. Mevcut davanın koşullarında, Mahkeme, başvuranın yol gösterdiği gruplaşmaların üyeleri tarafından işlenen şiddet eylemlerinden ayrıldığını kanıtlayacak herhangi bir unsura rastlamamaktadır. Mahkeme özellikle, başvuranın, C.M.nin ölümünü kınamadığını ancak derneğin sempatanları veya üyeleri (bk. 12 Temmuz 2013 tarihli kararnamenin üçüncü paragrafı, yukarıda 13. paragraf) tarafından işlenen yasa dışı eylemi savunduğunu kaydetmektedir.

116. Son olarak Mahkeme, DMG’ler ile “*Troisième Voie*” Derneği arasındaki bağlantılarının iç içe geçmiş olduğunu, başvuranın, “*Troisième Voie*” Derneğinin barışçıl bir siyasi projeye teşvik ettiğine ilişkin iddialarının işlevsiz olduğunu kabul etmektedir. DMG üyeleri, başvuran derneğe, dosyada yer alan unsurlara göre, C.M.nin ölümüne sebep olanlar gibi şiddet içeren davranışların kullanılması dâhil olmak üzere, gerçekte kışkırtıcı

hedeflerine (yukarıda 17 ve 18. paragraflar) ulaşmasına imkân vermişlerdir. Mahkeme bu bağlamda, “paramiliter bir güç oluşturma kapasitelerinin ve istekliliklerinin siyasi öncüler tarafından kanıtlanmasının, siyasi görüşleri ifade etmeye yönelik barışçıl ve yasal yöntemlerle kullanılmasının ötesine geçtiğini” (yukarıda anılan *Vona*, § 66) hatırlatmaktadır.

117. Yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak ve alınan tedbirler çerçevesinde, Mahkeme, ihtilaf konusu yetkili makamların, kamu düzeninin bozulmasını önlemek ve sona erdirmek amacıyla ihtilaf konusu kapatma kararını dayatmak ve “zorunlu bir sosyal ihtiyacı” kanıtlamak için ilgili ve yeterli gerekçelerin bulunduğu kanaatine varabileceklerini kabul etmektedir.

118. Mahkeme, hedeflenen meşru amaçlara nazaran söz konusu tedbirin orantılılığı ile ilgili olarak, bir derneğin kapatılmasının radikal bir tedbir olduğunu kabul etmektedir (*idem*, § 71, *Les Authentiks* ve *Supras Auteuil* 91, § 80).

119. Mahkeme, geçmişte daha önce kamu düzeninin bozulmasına neden olan davranışları doğrulayan 5 Haziran 2013 tarihli olayların ağırlığı bakımından, Hükümet, bu nihai tedbire başvurmanın gerekli olduğuna karar vermiş olabileceği kanaatine varmaktadır. Böylelikle Mahkeme, “*Troisième Voie*” Derneğin ve bu Derneğin hizmetinin, mensubu olduğu aşırı radikal hareketin örgütlerinin hoşgörüsüzlük gösterilerinin gergin bir bağlamında yer almıştır. Hükümet bu bağlamda, bu gösterilerin sürdürülmesinin, kamuoyu tarafından ve özellikle de gençlerde, geçmişte ve gelecekte kamu düzeni bozucu davranışların dolaylı şekilde meşrulaştırılması olarak algılanacağına inanmış olabilir (yukarıda anılan *Vona*, § 71).

120. Kuşkusuz Hükümet, ihtilaf konusu kısıtlamayı düzenlemek için, örneğin olası gruplaşmaların yasaklanmaması gibi daha az müdahaleci yasal imkânlarla sahip değildir. Ancak Mahkeme, Danıştayın, dernek kurma özgürlüğüne riayet edilmesi ile kamu düzenini koruma arasında adil bir denge kurulduğuna karar verdiğini tespit etmektedir. Ulusal hâkim, Hükümet

tarafından sunulan somut unsurların yokluğu nedeniyle kapatma kararına ilişkin ikinci gerekçenin reddedilmesiyle (İGK'nin L. 212-1 maddesinin 6. fıkrası) ve yargılama sırasında, Bakanlık tarafından sunulan birçok delil unsuruna dayanarak, özel bir milisi (İGK'nin L. 212-1 maddesinin 2. fıkrası) oluşturan unsurların titiz bir şekilde incelenmesiyle kanıtlanan olay ve olguların niteliğine ilişkin ayrıntılı bir inceleme yapmıştır. Danıştayın ihtilaf konusu tedbirin orantınlılığı hakkında gerekçesini açıkça ileri sürmese de, dosyada yer alan unsurlardan, “dernek kurma özgürlüğünün Cumhuriyetin kanunlarıyla tanınan temel ilkeler” (yukarıda 13. paragraf) ile uygunluğu sorununu ve C.M.nin ölümü sırasında (yukarıda 17 ila 19 ve 21. paragraflar) geçmiş ve günümüz bağlamında, Bakanlığın yazılarında açıkça tespit edilen “kamu düzeni sorunlarının ciddiyeti” dikkate alarak incelediği anlaşılmaktadır.

121. Öten yandan Mahkeme, bir kapatma kararının orantınlılığının incelenmesinin, yetkili ulusal makamlar için, iç hukuk düzenindeki kamu düzenine ilişkin tehdide son verme yararlılığı, kapasitesi ve gerekliliği anlamına geldiğinin farkındadır. Mahkeme, Devletin yetkili makamlarının, ülkelerindeki dinamik kuvvetler ile doğrudan ve sürekli temas halinde olmaları sayesinde, şiddete başvuran bir derneğin faaliyetlerine karşı, düzeni sarsılan demokratik bir toplumu korumaya yönelik bir müdahalenin orantınlılığı hakkında karar vermek için, ilke olarak, uluslararası hâkime nazaran daha iyi konumda bulundukları kanaatine varmaktadır. DMG üyelerinin ve “*Troisième Voie*” Derneğinin kendi kendine feshetmesinin kapatma kararından kaçmalarına imkân veren ve kapatılan derneklerin veya gruplaşmaların (yukarıda 43 ve 44. paragraflar) yeniden kurulmasına yönelik baskı uygulanması ile ilgili oluşturulan yasal çerçeveye ilaveten, Mahkeme, Meclis Soruşturma Komisyonun, söz konusu idari kapatmaların caydırıcı sonuçlarına, “grupların düzenini bozan” (yukarıda 49. paragraf) usullere ilişkin tespitini kaydetmektedir. Bu unsurlar, Mahkemenin, belirtilen kamu düzeni bozucu davranışların mümkün olduğunca en etkili şekilde önlemek

için yetkili ulusal makamların girişiminin gerekli olduğu kanaatine varmasına izin vermektedir. Mahkeme bu bağlamda, bir bireye, Devletin bir temsilcisine veya nüfusun bir kısmına karşı şiddet kullanımına teşvik edildiği burada, yetkili ulusal makamların, Sözleşme'nin 11. maddesine bir müdahale gerekliliğine ilişkin incelemelerinde daha geniş bir takdir yetkisine sahip olduklarını hatırlatmaktadır (*Schwabe ve M.G./Almanya*, no. 8080/08 ve 8577/08, § 113, AİHM 2011 (alıntılar), yukarıda anılan *Authentiks et Supras Auteuil*, § 84).

Mahkeme, bu takdir yetkisini ve davanın özel koşullarını dikkate alarak, kapatma tedbirinin izlenen amaçla orantılı olarak değerlendirilebileceği sonucuna varmıştır.

122. Sonuç olarak, ihtilaf konusu müdahale demokratik bir toplumda gerekliydi. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında okunduğunda, Sözleşme'nin 11. maddesi ihlal edilmemiştir.

3. 34550/15 ve 34532/15 No.lu Başvurularda İlkelerin Uygulanması

Kabul Edilebilirlik Hakkında

123. Mahkeme, Hükümetin, Sözleşme'nin 17. maddesi gereğince, başvuruların, Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşmadığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği kanaatine vardığını tespit etmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 17. maddesinin mevcut davalara uygulanabilir olup olmadığını inceleyecektir. Söz konusu hüküm, aşağıdaki şekildedir:

“Sözleşme'nin (...) hükümlerinden hiçbirisi, bir Devlete, gruplaşmaya veya bireye Sözleşme'de (...) tanınan hak ya da özgürlüklerin yok edilmesine veya bunların Sözleşme'de öngörülmüş olandan daha geniş ölçüde sınırlandırmalarını amaçlayan bir faaliyette bulunma ya da bir eylemi gerçekleştirme hakkı ima ettiği şeklinde yorumlanamaz.”

124. Mahkeme, söz konusu inceleme için, yukarıda belirtilen 92 ila 101. paragraflarda ifade edilen ilkelere atıfta bulunmaktadır.

c) İlk gözlemler

125. Mahkeme, Bakanlığın İGK'nin L. 212-1 maddesine dayanarak başvuran derneklerin kapatılmasına yönelik işlemi başlatmasını tetikleyen olayın, üyelerinin katılmadığı bir eylem olan C.M.nin ölümü olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca, 5 Haziran 2013 tarihli bu olaydan önce, başvuran derneklerin, yasal olarak kuruldukları tarihten itibaren, kamu düzenini bozabilecek olan gruplaşmalar olarak istihbarat birimleri tarafından incelenseler bile, toplumsal amaçlarının gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak herhangi bir kovuşturmayla tabi tutulmadıklarını, yalnızca üyelerinin, bireysel olarak işlenen eylemler nedeniyle yakalandığını veya mahkûm edildiğini tespit etmektedir. Yine Mahkeme, başvuran derneklerin siyasi parti olmadıklarını ancak kapatılmadan önce uzun yıllar boyunca bir araya gelerek ya da İnternet siteleri üzerinden sundukları veya savundukları bir siyasi programa teşvik ettiklerini gözlemlemektedir. Bu koşulların tümü, başvuran derneklerin, yetkili Fransız makamları tarafından mevcut siyasi iktidarın radikal muhaliflerini bastırmayı amaçlayan “siyasi” kapatma kararını şikâyet etmelerine yol açmaktadır (yukarıda 27, 37 ve 83. paragraflar). Mahkemenin, başvuranların şikâyetini bu değerlendirmeleri dikkate alarak incelemesi gerekmektedir.

126. Şüphesiz, verilen kapatma kararlarının siyasi bir boyutu vardır. Kapatma kararları, ideolojilerinin temelini oluşturan derneklerin veya üyelerinin şiddet ve nefret içeren davranışlarla ilgili (yukarıda 47 ve 48. paragraflar) istihbarat birimlerinin soruşturmasını ve bu anlamda İçişleri Bakanlığının önerisini kapsayan bir prosedürden sonra, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle uygulanmıştır. Mahkeme ayrıca, aşırı bir azınlık akımının temsil edilmesine rağmen, demokratik sistemde siyasi bir “etkisi” olan başvuranların, siyasi amaçlı örgütler kategorisine ait olduklarını tespit

etmektedir (yukarıda anılan *Vona*, §§ 56 ve 58). Bununla birlikte Mahkeme, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin “demokratik bir toplumu” nitelendirdiğini (yukarıda 85. paragraf) ve siyasi tartışma özgürlüğünün, ne kadar endişe uyandırıcı olsa da (*Association de citoyens “Radko” ve Paunkovski/Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, no.74651/01, § 76, AİHM 2009 (alıntılar), yukarıda anılan *Fondation Zehra ve diğerleri*, § 55), Sözleşme’nin tamamına nüfuz eden demokratik toplum kavramının merkezinde bulunduğunu (*Lingens/Avusturya*, 8 Temmuz 1986, § 42, A serisi no. 103, yukarıda anılan *Navalnyy*, § 133) birçok kez yinelemiştir.

127. Dolayısıyla Mahkeme, incelemesini, başvuruların programının ve siyasi eyleminin, demokrasinin temellerine uygunluğu üzerinde yoğunlaştıracaktır.

128. Mahkeme, bunun öncesinde, siyasi amaçlarla İGK’nin L. 212-1 maddesinin uygulanabilirliğinden şikâyet eden başvurulara yanıt vermek amacıyla, kapatma kararnamelerinin, görüşlerini sunabilecekleri çekişmeli bir yargılamanın sonunda dile getirildiğini vurgulamak istemektedir. Öte yandan, bu kararnameler, seri yargılama hâkimi önünde bir erteleme başvurusuna ve kanunla öngörülen kapatma gerekçeleri hakkında incelemesini yapan Danıştay önünde bir iptal davasına konu olmuştur. Bu hukuki denetim özellikle, bir kapatma kararının ancak derneğe isnat edilen fiillerin ortaya çıkması durumunda haklı gösterilebileceği ilkesine dayanmıştır (yukarıda 41. paragraf).

d) “L’Œuvre française” ve Benedetti

129. Mahkeme, *L’Œuvre française* Derneğinin kapatılmasının, Hükümet tarafından, İGK’nin L. 212-1 maddesinin 2, 5 ve 6. fıkralarına dayanarak, yani başvuran derneğinin, Fransız ulusuna mensup olmamaları, Müslüman veya Yahudi kökenli olmaları ya da inançları sebebiyle, şahıs gruplarına karşı nefreti ve ayrımcılığı teşvik ettiği, düşman ile iş birliğini yücelttiği ve özel bir milis teşkil ettiği gerekçeleriyle karar verildiğini tespit etmektedir. Danıştay,

kendi nazarında, olay ve olguları nitelendirmek amacıyla “kesin ve birbiriyle uyumlu” unsurları kabul etmiş ve ardından kapatma kararının, kamu düzeninin doğasında var olan nedenlerle haklı gösterildiğine karar vermiştir.

130. Mahkeme, *L'Œuvre française* Derneğinin tüzüğünün, derneğin “Fransızlar tarafından ‘dışarıya karşı bağımsız olan’ egemen ulusal devletin iyileştirilmesi” milliyetçi amacını ortaya koyduğunu tespit etmektedir. Burada Fransa’nın siyasi manzarasının bir parçası olan siyasi bir akım söz konusudur. Bu amacın ötesinde ve yerleşik içtihadına uygun olarak, ihtilaf konusu kapatma kararını vermek için yetkili Fransız makamları tarafından titizlikle incelenen husus, liderinin eylemleri ve tutumlarıdır. Bu bağlamda, iç hukuktaki yargılama sırasında ve Mahkeme önünde ileri sürülen delil unsurları aşağıdaki hususları ortaya koymuştur.

131. İlk olarak, Dernek ve Derneğin başkanı, İnternet siteleri aracılığıyla, “beyaz olmayan” kişilerden, Fransa’nın egemenliğini “yok eden” “asalaklardan” kurtulmalarına ilişkin genel endişeden esinlenen bir ulusal devrim çağrısında bulunmaktadırlar. Bu yabancı düşmanı çağrısına, “siyasi Yahudiliğin” Fransa’nın kimliğini yok etmeyi amaçladığı fikrinin yayılması ve kendisini anti-Semitik olarak belirten başvuranın yakın bir ilişki sürdürdüğü anti-Semitik düşünceleriyle tanınan şahsiyetlerin Yahudi karşıtı yayınları eşlik etmektedir. Ayrıca, inkârcı tezleriyle tanınan ve bu bağlamda mahkûm edilen kişilerin, başvuranlar tarafından düzenlenen etkinliklere veya kamplara katıldıklarına dair deliller bulunmaktadır. Başvuran, kendi nazarında, bu türden tezleri ileri sürmektedir (yukarıda 51. paragraf). Böylece, başvuran derneğin ve liderinin tüm yayınları, anti-Semitik veya ırkçı nitelikte olan teorinin ya da yayınların yazarlarına yapılan atıflar kapsamaktaydı ve ayrımcılığa teşvik eden ve bunu haklı gösteren unsurlar içermekteydi.

132. İkinci olarak, Danıştay önünde, “*L'Œuvre française*” Derneğinin ve liderinin, Nazi Almanyası ile iş birliği yapmış olan kişileri övdükleri kanıtlanmıştır. Böylelikle, “*L'Œuvre française*” Derneği ve lideri, Mareşal

Pétain kültünü ve Fransa’da bulunan on binlerce Yahudinin imha kamplarına sürgün edilmesinden sorumlu olan Vichy rejiminin ideolojisini devam ettirmişlerdir. Söz konusu Dernek ve lideri, sıklıkla aşırı sağcı neo-Nazi ve neo-faşist hareketlerle ilişkilendirilen Kelt haçı takarak ve bunu, anma törenleri sırasında, aynı zamanda Philippe Pétain himayesinde bir yaz kampı sırasında kullanılan bir sembol haline getirerek bu rejimle özdeşleşmişlerdir. “*L’Œuvre française*” Derneği ve lideri, yazılarında ve yayınlarında, düşmanla iş birliğine uygun kişiliklerle ideolojik bir bağ oluşturduklarını iddia etmişlerdir. Son olarak, “*L’Œuvre française*” Derneği ve lideri, iktidarda, ırkçı mevzuatıyla birlikte, zamanla anlaşılacağı üzere Devletin sorumluluğunun kabul edildiği acı dolu bir geçmişi canlandıran Philippe Pétain’in ulusal devrimini uygulayacaklardır (Danıştay görüşü, Genel Kurul, 16 Şubat 2009, no. 315499).

133. Üçüncü olarak, dosyada yer alan belgelerden, başvuranlar tarafından paramiliter eğitim kamplarının düzenlenmesine, dernek tarafından iletilen ideolojinin yayılmasına ve genç aktivistlerin “siyasi askerler” olmaları için eğitilmelerine imkân verdiği anlaşılmaktadır. Başvuranların faaliyetlerinin bu yönü, özellikle gençleri aşılama ve eğitme amaçlarını ortaya koymaktadır. Yayılan ideoloji ve düzenlenen paramiliter eğitim kampları göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme bunu, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı mücadelede esas olan demokratik vatandaşlık eğitimi için bir tehdit olarak görmektedir (*Seurot/Fransa* (k.k.), no. 57383/00, 18 Mayıs 2004).

134. Mahkeme, ulusal mahkemeler ve daha sonra kendi önünde sunulan delillerin eklenmesiyle, başvuranlar tarafından gerçekte tavsiye edilen, birinci başvuranın üyeleri tarafından çeşitli fırsatlarla şiddetli şekilde dinlenen ve uygulanan amaçların (yukarıda 30. paragraf), Sözleşme kapsamında yasaklanan (bk. 92 ila 101. paragraflar) nefreti ve ırk ayrımcılığı teşvik ettiğini belirten unsurların açık şekilde içerdiği sonucunu çıkarmaktadır. Mahkeme, başvuranların, yalnızca kendilerine isnat edilen olay ve olguların sahte ve önemsiz olduğunu belirterek bu tespitten bertaraf

edilmediklerini gözlemlemektedir. Sonuç olarak Mahkeme, başvuruların savundukları siyasi tezler, yaydıkları propaganda ve bu tezler lehine düzenledikleri eylemlerle, demokratik bir toplumun fikir ve değerlerini yok etmek amacıyla dernek kurma özgürlüğü haklarını kullanmaya çalıştıkları kanaatine varmaktadır. Başvuranların faaliyetleri, demokrasinin temelleriyle bağdaşmamıştır.

e) “*Jeunesses nationalistes*” ve *Gabriac*

135. Mahkeme, kapatma kararının, İGK’nin L. 212-1 maddesinin 5 ve 6. fıkralarında öngörülen varsayımlara dayanarak Hükümet tarafından verildiğini tespit etmektedir. Danıştay, kapatma kararının ikinci gerekçesini yani nefrete, ayrımcılığa ve şiddete teşviki kabul etmiştir. Buna karşın, Danıştay, düşman ile yapılan iş birliğinin yüceltildiğine ilişkin ilk gerekçeyi nitelendirmek için yeterince delil unsurlarına sahip olmadığı kanaatine varmıştır. Bu unsur, muhtemelen davanın genel bağlamının değerlendirilmesinde dikkate alınabilmektedir (yukarıda 105. paragraf).

136. Mahkeme, yukarıda 130 ila 134. paragraflarda yapılan değerlendirmelerin, *Gabrie*’in ve “*Jeunesses nationalistes*” Derneğinin başvurusu için de geçerli olduğu kanaatine varmaktadır. Mahkeme, bu değerlendirmelerin, “*L’Œuvre française*” Derneğinin gençlerine yönelik kadroyu oluşturduğunu kabul etmektedir (yukarıda 34. paragraf). Dosyada yer alan belgelerin, iki derneğin liderleri arasındaki yakın bağlantıları ve aynı ideolojinin paylaşımını ortaya koymaktadır. “*L’Œuvre française*” Derneği gibi Mahkeme, yayınları, sloganları ve liderinin röportajlarıyla desteklenen “*Jeunesses nationaliste*” Derneğinin siyasi programının, göçmen Müslümanlara karşı nefrete ve ayrımcılığa yönelik hedefler içerdiği, içgüdüsel bir anti-Semitik düşünceyi ve eşcinsellere karşı şiddet içeren nefreti ve ayrımcılığı övdüğü kanıtlandığı kanaatine varmaktadır (yukarıda 78. paragraf). Başvuranın ve başkanı olduğu derneğin asıl hırsları, derneğe açıkça

anti-demokratik bir yön veren açıklamalar, kategorik ifadeler, faaliyetler, toplu eylemler ve destekler yoluyla belli olmuştur.

137. Mahkeme, başvuranların, demokratik bir toplumun fikir ve değerlerini yok etmek amacıyla dernek kurma özgürlüğü haklarını kullanmaya çalıştıkları sonucunu çıkarmıştır. Ancak, başvuranların faaliyetleri, demokrasinin temelleriyle bağdaşmamaktaydı.

d) Sonuç

138. Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, Devletin, başvuran derneklerin ve liderlerinin, Sözleşme'nin 17. maddesiyle yasaklanan amaçları izledikleri ve demokratik siyasi sürecini tehdit eden radikal bir örgüt olarak dernek kurma özgürlüklerini, Sözleşme'nin temelinde bulunan hoşgörü, sosyal barış ve ayrımcılık yapmama değerlerine aykırı şekilde kötüye kullandıkları kanaatine varabileceği sonucuna varmıştır. Mahkeme, bu kapatmalarda, iç siyasi duruma ilişkin derin bir bilgi sahibi olma bağlamında ve Fransa ve Avrupa'da ırkçılığın ve hoşgörüsüzlüğün devam etmesi ve desteklenmesi çerçevesinde (yukarıda 52 ila 54. paragraflar) "kendini savunabilen bir demokrasi" (yukarıda anılan *Perincek*, § 242) lehine verilen kararların ifade şeklini görmektedir.

139. Sonuç olarak, Mahkeme, başvuranların, Sözleşme'nin 17. maddesi uyarınca, Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında değerlendirilen 11. maddenin korumasından yararlanamayacakları kanaatine varmaktadır. Sonuç olarak, başvuranların şikâyetlerinin, Sözleşme hükümleriyle *konu yönünden (ratione materiae)* bağdaşmadığı gerekçesiyle, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. 77400/14 no.lu başvurunun kabul edilebilir, 34532/15 ve 34550/15 no.lu başvuruların kabul edilemez olduğuna;
3. Sözleşme'nin 10. maddesi açısından, 77400/14 no.lu davaya ilişkin ayrı bir incelemenin gerekli olmadığına;
4. 77400/14 no.lu başvuruda, Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında değerlendirildiğinde, Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir.*

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 8 Ekim 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Victor Soloveytchik
Yazı İşleri Müdürü

Síofra O'Leary
Başkan

EK

Başvuranlar Listesi:

Başvuru No.	Davanın adı	Başvuru tarihi	Başvuran Doğum Yılı Uyuğu	Temsilci
77400/14	Ayoub/Fransa	10.12.2014	Serge AYOUB 1964 Fransız	N. GARDERES
34532/15	Benedetti ve Œuvre Française/Fransa	09.07.2015	Yvan BENEDETTI 1965 Fransız ve L'OEUVRE FRANCAISE Fransız	P.-M. BONNEAU
34550/15	Gabriac ve Jeunesses Nationalistes/Fransa	09.07.2015	Alexandre GABRIAC 1990 Fransız ve JEUNESSES NATIONALISTES Lyon Fransız	P.-M. BONNEAU